

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

De toonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (óók Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever speelt. Op Brunswick Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

Komt U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

INHOUD: Ramp-Sumatra. — In Memoriam Dr. Nicolaus Adriani, door Dr. H. van der Veen (met portret). — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Cayao. — Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. — De Poenale Sanctie. — Berichten der Afdeelingen: — Broningen. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bureau. II. Van de Redactie, III. Van het Inform. Bureau. — Mutatiestaat van 17 tot 24. Sept.

CONTRIBUTIE ad f 5.- 's jaars minimum, voor het lidmaatschap dezer vereeniging, loopt voor hen die zich in het tijdvak van 1 October 1926 en met ultimo December opgeven tot en met ultimo December 1927. Zij ontvangen het „Kol. Weekblad” dus gedurende het laatste kwartaal van dit jaar.

Ramp Sumatra.

Ontvangen t/m. 19 September:

Saldo	f 1537.—
van Mej. E. M. v. G. te 's-Gravenhage (pers. afdracht)	„ 10.—
	f 1547.—

Ontbreekt het U aan gelegenheid onze Koloniën te bezoeken, neem dan een abonnement op het rijk geïllustreerde Maandblad

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Abonnementsprijs 20 Gulden per jaargang
Directie en Adm. Nobelstraat 20, Den Haag

Dansinstituut STATENKWARTIER EWY DE CLERCQ Frankenstr. 5, DEN HAAG, Tel. 53506

Aanvang Cursussen en Clublessen 10 Oct. a.s. Onderwezen zullen worden: Quick en Slow Foxtrot, Paso Doble, Blues, Tango, English Waltz en Charleston.

Naast indeeling bij een cursus bestaat gelegenheid tot formeeren van eigen besloten clubs van minimum slechts 12 personen, op club-cond.

Kleine Kinderlessen met individueel onderwijs.

Plastiek - Ballet Heil- en Schoonheidsgymnastiek

Inschrijving dagelijks van 10-3 en 7-9 uur
PROSPECTUS OP AANVRAGE 5237

Instituut R. KUYPER Amsterdam R. Vinkeleskade 61

Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding.
M.O. Staathuishoudkunde.
M.O. Staatsinrichting, alle acten Boekhouden (ook Staatspraktijkdiploma) Gemeente-administratie. Ook studiegelegenheid voor hen die geen examen wenschen te doen. Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en opgave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede proefles op aanvraag kosteloos. 5229
Mondelinge club- en privaatlessen in alle hoofdplaatsen.

TOKO BOGOR SUEZKADE 122a b-DEN HAAG-TEL. 43472

THEE IMPORT
5207 per pond
HUISHOUD-THEE, zeer goed.. f 1.50
ARDJA SARI, prima Java-Thee f 1.65
GOALPARA, de beste Java-Thee f 1.85
Import Indische producten en Rijsttafelbenodigdheden
PRIMA KWAL. - VOORDEELIGE PRIJZEN

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

Hoogere Burgerschool

5-jarige Cursus
(m. voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings” VOORSCHOTEN

In verband met het Koninklijk Besluit van 13 Nov. 1923 is de afd. H.B.S. in Sept. 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeeling
- b. Litterair-Economische afdeeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.- t. f 2000.-

Tot heden slaagden:

276 leerlingen voor EIND-EX. H.B.S. 5-jar. C. (Wis- en Natuurk. Afd.)
In Juli 1924 24 leerlingen (van de 24) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)
In Juli 1925 21 leerlingen (van de 23) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)
In Juli 1926 23 leerlingen (van de 27) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)
In Juli 1926 7 leerlingen (van de 8) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen werd het Instituut „Wullings” in 1921 aangevozen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1926.

De Directeur: H. WULLINGS.

WONINGBUREAU „DE CONCURRENT” Thomsonlaan 52 - Den Haag - Telefoon 36776

sterk concurrerende voorwaarden voor het: Koopen en Verkoopen van Huizen, Huren en Verhuren van Huizen, Etages en Appartem., gem. en/of ongem.
J. H. M. OHL, Gep. Kapt. O. I. L.

NIRWANA-FLATS

Benoordenh.weg - - Den Haag

Bij halte Lijn 7 en Lijn 15
DIENSTBODE OVERBODIG 5968

Voorbeelden:	1	2	3
Salon	—	—	9.30×6.80
Woonkamer	6.50×4.40	7.00×6.00	7.30×6.00
Pulmanook	3.75×2.90	3.90×2.90	3.90×2.90
Keuken	3.75×2.90	3.75×2.90	3.75×3.25
Slaapkamer	4.25×2.30	5.00×3.70	5.90×4.00
Slaapkamer	4.25×2.80	5.00×3.70	5.90×4.00
Slaapkamer	4.25×2.60	5.00×3.70	5.30×3.00
Slaapkamer	—	4.00×2.60	4.30×3.50
Badkamer	3.00×2.00	2.20×2.20	2.70×2.20
Bergkamer	3.00×2.20	2.50×2.00	2.70×2.20
Huurprijs v.af	f 1400.—	f 2000.—	f 3075.—

GAS - ELECTRICITEIT - WARMTE - WATER - VRIJ

Architecten: B. BIJVOET, J. DUIKER, J. G. WIEBENGA
Int. WIEBENGA, Archimedesstr. 133, Haag, Tel. 32530

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

5280

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN

Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten
de grootste zaken van Den Haag

ADVIES f 1.— Contrôle toegestaan ADVIES f 1.—

STOOKT

Gas

GEEN
ROOK

GEEN
ASCH

5327

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hooge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

**FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO
TECHNISCH ONDERZOEK**

Alexanderiaan 25 5301
Hilversum - Tel. Int. 1630
Directie: BONTEKOE IRVING

PELTERIJHANDEL EN BONTWERKERIJ

Specialiteit in bontmantels en mantels met bont gevoerd, gemaakt en naar maat. Steeds het nieuwste in bontvellen en bontgarnituren. Atelier voor veranderen en repareren, te kl. afwerking. Matige Prijzen

JEAN PIEROT 5184
88 VAN SWIETENSTR. DEN HAAG
GEVESTIGD SINDS 1903

NAAR KANTOOR

Wij leiden U op en zorgen voor plaatsing in goede betrekkingen
Prospectus gratis.

STENO-DACTYLO INSTITUUT

SCHOEVERS

Stadhouderspl. 3 Noordeinde 13
DEN HAAG DELFT

In Memoriam Dr. Nicolaus Adriani

door
Dr. H. VAN DER VEEN.
(met portret).

De eerste Mei 1926 overleed Dr. Adriani te Poso. Dat overlijden betekent een gevoelig verlies voor de Indonesische taalwetenschap en berooft de Indiëse samenleving van een man, die het op uitnemende wijze verstond te spreken naar het hart van de Indonesiër.

Nicolaus Adriani werd 15 September 1865 geboren te Oud-Loosdrecht, waar zijn vader, de latere directeur der Utrechtse Zendingsvereniging, toen predikant was. Hij bezocht het gymnasium te Amsterdam, waar hij de leerling was van Dr. Speyer, later hoogleraar in het Sanskrit aan de Universiteit te Leiden, die hem toen reeds liefde voor taalstudie inboezemde door hem taal als een levend organisme te leren zien.

In 1886 werd hij ingeschreven als student in de theologie aan de Universiteit te Utrecht, waar hij zijn propaedeuties examen met lof aflegde. Hij studeerde met hart en ziel theologie en zou ook volgens zijn wens predikant zijn geworden, ware het niet, dat hij, van het werk van het Nederlands Bijbelgenootschap in Ned.-Indië vernomen hebbende, besloot zich aan het Genootschap te verbinden en te Leiden in de Indiëse Letteren te gaan studeren. Te Leiden had zijn begaafdheid voor taalstudie en zijn studiezijn ruimschoots gelegenheid zich te ontplooiën toen hij daar Arabië studeerde onder Prof. de Goeje en Sanskrit onder Prof. Kern. Hij mocht er verder genieten van het onderwijs van Dr. C. Snouck Hurgronje, destijds lector in Islamwetenschap, met wien hij in vriendschap verbonden bleef. Prof. Kern werd zijn leidsman op het gebied van de Maleis-Polynesië taalwetenschap. In 1893 sloot hij een voorspoedig volbrachte studietijd af, door eum laude tot doctor in de Taal- en Letterkunde van den Oost-Indië Archipel te promoveren op een proefschrift: Sangireesche Spraakkunst.

In hetzelfde jaar werd hij door het Hoofdbestuur van het Nederlands Bijbelgenootschap in de Doopsgezinde Kerk te Amsterdam afgevaardigd. Hij ging uit als zendeling, als dienaar van het Evangelie en zag zijn arbeid niet anders dan als een werk, waarmee hij het zendingswerk zou kunnen dienen.

In 1894 in het huwelijk getreden met mejuffrouw M. Gunning, dochter van Prof. Dr. J. H. Gunning, de vrouw, die zo ten volle zijn arbeid gedeeld heeft, vertrok hij datzelfde jaar naar Ned.-Indië.

Te Poso, in Midden-Celebes, was Dr. Alb. C. Kruyt in 1892 het Zendingswerk begonnen.

In Maart 1895 vestigden Dr. en Mevr. Adriani zich te Poso en daar vingen zij aan met de studie van de Bare'e-taal.

Dr. Kruyt deed op de eerste bezoeken het woord; de weinige zinnen, die Dr. Adriani kende, werden zoveel mogelijk te pas gebracht, men begreep zijn goede wil en lichte om zijn pogingen, want natuurlijk „haakte zijn tong nog al eens vast”, zooals de Toradja's zeggen. Meer aanraking met de bevolking en dus meer gelegenheid voor taalstudie bracht de verhuizing naar Tomasa, waar het echtpaar de woning betrok van de met ziekteverlof afwezige goeroe uit de Minahasa. Tomasa ligt een dagreis van de kust. Zij hadden nog niet lang het goeroehuisje betrokken, of talrijke bezoekers kwamen aanlopen met het doel de blanke vrouw te zien en geschenken te vragen. Die geschenken werden gegeven om „vriendschap te sluiten” en dienden verder als ruilmiddel. Er kwamen lieden van allerlei stam langs: *To Lage, To Pebato, To Napoe* en zelfs ook *To Rano*, de bewoners van de oevers van het Posomeer. Die stammen spreken allen de Bare'e-

taal, welke taal, evenals dat met de meeste van Midden-Celebes het geval is, haar naam leent aan het ontkenningswoord: *bare'e* is „niet, niets”.

Tomasa bood dus ruimschoots gelegenheid lieden van velerlei stam in aanraking te komen naar hartelust hun taal te bestuderen.

Die eerste jaren waren een tijd van het afnemen en het ontvangen van bezoeken en het bijwonen van feesten. Voortdurend werden vragen gesteld, werden woorden opgetekend, het opgetekende der uitgewerkt en nog weer geïnformeerd naar gene, wat nog onduidelijk gebleven was.

De lieden van Tomasa kwamen hen druis zoeken, vroegen hun de oren van het hoofd, ten ook zelf kleine geschenken, trachtten handelszaken te betrekken, vroegen hun te leen, nodigden hen op feesten en lieten ziele neeskundig door hen behandelen.

Het aanleren van de taal werd vergemakelijkt hierdoor, dat de Toradja's tot vreemdelingen hun taal nog slecht kennen, een soort van taal gebruiken. Terwijl zij onder elkaar naar telust rammelen, hun woorden afkorten of halslikken, omschrijven of verdraaien, hun gesproken kruiden met kwinkslagen en woordspelen spreken zij tot ongeoeffenden in duidelijke, eenvoudige zinnestels, zoo gemakkelijk voor den nieuweling, maar natuurlijk kleurloos, zouteloos voor den meer geoeffende. Zoodra in een vreemde taal een woordspeling kan worden of een standje geven, kan men zeggen, dat men gint haar onder de knie te krijgen.

Het Bare'e, dat aan de kust gesproken werd, werd sterk beïnvloed door het *Parigi's*. Dr. Adriani was het de eerste tijd van de *Parigiërs* te horen, die op hun wijze spraken. Daardoor werden de *Parigiërs* die zij er in maakten overgenomen. Dat werd delijk, toen hij in 1897 enige maanden in Poso doorbracht. Toen bemerkte hij verkeerd gedaan hebben zijn huis te Poso aan de kust te bouwen. In 1899 trokken zij daarom het binnenland vestigden zich te *Panta*. Daar waren zij op taalterrein.

Het was in die dagen nog de tijd van het snellen, der heksenprocessen en godsoordelen. Dr. Adriani heeft dat nog van nabij kunnen gadesien.

In 1894, toen Dr. Kruyt nog alleen te Poso vestigd was, brak er een binnenlandse oorlog uit tussen de *Parigiërs* en de *To Pebato*. Een vloot *Parigiërs* verscheen voor de mond der Posorivier. De bedoeling der *Parigiërs* met deze tocht was vooral Dr. Kruyt weg te jagen. Zij traden Poso ook driest tegen hem op en werden op den dag brutaler. Dr. Kruyt was door zijn onbegrip geheel geheel zonder vrees; toen zij ten slotte de achterzijde het huis wilden binnendringen, hij zo beslist op, dat allen bevreesd werden, die liepen en niet meer dorsten terug te komen. Dr. Kruyt bood zijn bemiddeling aan en reisde de *To Pebato* om de zaak bij te leggen. De *Parigiërs* wachtten zijn terugkomst echter niet af, trokken het bovenland in en gingen daar vernielen en plunderen, totdat zij werden geslagen. Nadat Dr. Adriani zich voor goed te in het binnenland onder de *To Pebato* had vestigd, hebben de *Parigiërs* vrede gesloten met de *To Pebato*.

In het jaar 1898 werd de streek ook opgevoerd door de verschijning van een gezelschap *Loemoe*. De stedehouder van de vorst van *Loemoe* Toradja's van de Meerstreek en het gebied Posorivier *Ambe' Maa* had van de Controleur Poso de opdracht gekregen aan het Posomeer te komen, ten einde daar aanwijzingen te geven omtrent de omvang van het gebied van het Posomeer aan een door de Ned.-Indiëse Regering gestelde Commissie, die de grens zou vaststellen in het Gouvernement Celebes en de Residencie Menado. Dagen lang wachtte nu de Commissie genoemde *Ambe' Maa* en keerde onverrichter zake terug.

J. VAN BUUREN

APOTHEKER

KANAALWEG 53 - SCHEVENINGEN

TELEFOON 50105

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

naar Poso terug. Nadat de Commissie reeds weer geruime tijd Poso verlaten had, kwam Ambe' Maa met de zijnen ten slotte aan het Meer opdagen. Hij kwam met de bedoeling om eens na te gaan wat de Commissie met de bevolking had afgehandeld. En nu liep het gerucht over de komst der Loewoërs hem al spoedig bij de verschrikte bevolking vooruit en ging het praatje rond, dat Ambe' Maa gekomen was om de Hollanders te verjagen. De onderwijzer aan de Zendingschool te Boejojoe begon onrustig te worden. Dr. Adriani begaf zich daarom op weg den Loewoërs tegemoet. Hij trof hen te Tomasa. Zij traden daar op de hun gewone brutale wijze op: zij namen alles weg wat hun aanstond; niets wat hun aangeboden werd geaccepteerd; het eten smaakte niet goed, de palmwijn was niet fris, de toespits onvoldoende. De lieden van Tomasa wisten daar niets tegen in te brengen en ondergingen gelaten al die vernederingen. De aanwezigheid van Dr. Adriani werkte reeds kalmevend op hen en toen 's avonds een tolk met een aantal matrozen van de kruisboot, die ter hoofddekking van de Controleur uitmaakten, naar Ambe' Maa kwamen verzoeken zich bij de Controleur te vervoege, ging de bevolking alles met andere oogen aanzien. Dr. Adriani keerde daarop naar Panta terug.

Ook tegen de To Napoe, het onbeschaamde volk, dat het den To Pebato vaak zo lastig maakte, moest meermalen flink opgetreden worden. In troepen van 50 tot 100 man kwamen zij naar de dorpen der To Pebato binnenvallen en dreven dan de bevolking van allerlei af. Zij begrepen eerst dat zij zich een dergelijk optreden niet ten over Dr. Adriani konden veroorloven, toen zij enige malen eens flink waren terechtgewezen en het was duidelijk gemaakt, dat zij als gasten en behandelingen beschouwd werden en dat de To Pebato als zijn naaste bureu en dorpsgenoten veel in Poso wat konden krijgen en meer kregen.

gedaan er voldoende kennis van het Bare'e verte bouw was, ondernam Dr. Adriani tochten om de land te laten leren kennen. In het eerst waren kleine tochten, die naar streken gingen, die op of twee dagreizen van Poso verwijderd waren. Later werden groote reizen door Midden-Celebes gemaakt en van streken, die diep in het binnenland lagen, taalgegevens verkregen. Die tochten waren zeldzaam vermoeiend en inspannend.

De tocht naar Saesoe en Parigi verliep voor de mannen te Parigi hadden niet het nodige geduld om mededelingen te doen, maar de vrouwen waren er mededeelzamer en zo kon hij er 2000 woorden van die taal optekenen en er 50 vertellingen, raadsels en liederen verzamelen. Ook de tocht naar Todjo was niet bezwaarlijk en leverde taalkundig materiaal op. Dr. Adriani en Kruyt maakten op die tocht hun opwachting bij de vorst van Todjo, een der potentatjes van Midden-Celebes, die de naburige Toradja-stammen tot zijn onderworpen rekende.

De voorgenomen tocht naar Mori echter kon in niet ten uitvoer gebracht worden, omdat Talala het hoofd met wien de heeren Kruyt en Adriani vriend waren, zich vrees had laten aanjagen door een trawant van een Loewoesen prins. Deze trawant had het gerucht verspreid, dat de vorst van Saesoe zeer vertoord zou zijn, wanneer Hollanders zijn gebied zouden bereizen. Er was dus geen kans te krijgen. Men ging nu zonder gids op stap. Het dorp Mokoepa aangekomen was er niet aan te komen; het heette daar, dat de lieden van Saesoe en Peloewoe, dorpen waar de reizigers heen moesten trekken en moesten fourageren, geen voedsel hadden en zelf naar Tomasa moesten trekken om zich van rijst te voorzien. Men had geen kans het uit elf personen bestaande reisgezelschap te voeden en moest dus onverrichterzake terugkeren.

Op hun tocht naar het Lindomeer, welks ontdekkers zij waren, verzekerde het hoofd hen, dat

hij hen zeker zou gedood hebben, wanneer zij zonder vergunning van den vorst van Sigi in zijn land zouden gekomen zijn.

De vorst van Sigi had hun die vergunning gegeven, desniettemin trad het genoemde hoofd vrijpostig en driest op.

Zij wilden over Napoe naar Poso terugkeeren, maar konden geen gids daarheen krijgen. Later bleek, dat de vorst van Sigi, om wien de to Napoe zich slechts weinig bekommerde bevreesd was, dat de to Napoe de beide reizigers zouden hebben gedood, wanneer zij hun land zouden betreden hebben.

Op die tocht dan werden gegevens verzameld over de taal van Sigi, Pakoeli, Koelawi, Lindoe, enz., en van twaalf talen, waaronder zeven nog geheel onbekende, woordenlijsten aangelegd.

Een groote verrassing en voldoening tevens was het de beide onderzoekers op die grote tochten te kunnen constateren, dat het Bare'e een der grootste talen van Midden-Celebes is en ver buiten zijn eigenlijk gebied wordt verstaan.

Zo werden achtereenvolgens gehele streken van Midden-Celebes taalkundig verkend en van een veertigtal talen materiaal van grotere of geringere omvang verzameld.

Stap voor stap werd meerder licht verkregen over de verschijnselen van het Bare'e en omliggende talen, waarbij weer nieuw verworven taalmateriaal allerlei vormen nader kon verklaren, de duister gebleven betekenis van verschillende woorden en namen kon ophelderen en zekerheid kon verschaffen in wat eerst slechts hypothetisch kon worden geopperd en ook soms wat vroeger ten onrechte beweerd was kon rechtzetten.

Bij een nauwkeuriger vergelijking van het Bare'e der To Pebato met dat der To Lage, bleek het laatste ouderwets en zuiverder te zijn en het eerste met het gebruiken van afgeleide woorden als grondwoorden het meest te zondigen tegen de aloude regels, die bij de To Lage beter in acht genomen worden.

Midden-Celebes heeft een overweldigende rijkdom van talen. Door streng-methodiese taalvergelijking wist Dr. Adriani het verzamelde materiaal in tien grote groepen te klassificeren. Zo ligt het dan voor ons in het standaardwerk: „De Bare'e sprekende Toradja's van Midden-Celebes”, dat hij te zamen met Dr. Kruyt uitgaf en waarvan hij het derde deel bewerkte, handelend over de talen van Midden-Celebes.

De talen van Midden-Celebes en de daaraan ten Zuiden grenzende streken, worden onderscheiden in de Toradja'se, de Loinanse, de Boengko-Mori'se, de Sa'danse en de Mandarse groep.

De Toradja'se talen worden dan weer onderscheiden in de West-Tor.- of de Parigi's-Kaili'se en de Oost-Tor.- of de Poso's-Todjo'se groep.

Maar ook van de letterkunde werd een rijke buit bemachtigd.

In het Ampana'se wist men Dr. Adriani geen verhalen te vertellen, in het Sigi'se bovenland waren het alleen de jonge mannen, die gaarne vertellingen deden, terwijl hij in het warme laagland weer op de vrouwen aangewezen was, die op de hete middagtijd kwamen vertellen, aangezien zij 's morgens en 's namiddags bezet waren met rijst stampen en eten koken.

In het Sigi'se konden slechts raadsels verteld worden, wanneer er een dode in huis was; de vertellingen der Bare'e sprekende Toradja's moesten gedurende de oogsttijd verzameld worden, de enige tijd, gedurende welke men daar vertellen mag.

De tijd van het vertellen is meest 's avonds. Dan zette Dr. Adriani zich naast de verteller, op de gevouwen benen, een omgekeerde rijstwan, die als schrijftafel dienst deed, een lantaren naast zich. De verteller spreekt vlot door, hij bekommert zich om de „pandita”, die naast hem zit te schrijven niet meer dan om de rest van zijn gehoor, dat slechts heeft te luisteren. Zoo wist hij een verzameling van

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen concurrerenden prijs prima kwaliteit Melk en Zuivelproducten. Probeert U eens onze Prima Roomboter, de kwaliteit zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

5172

R. SCHENZER'S

ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR

PAPAVERTHOF No. 35

DEN HAAG, TEL. 30070

5336

Belast zich met de vakkundige behandeling van Assurantie aangelegenheden van elken aard

OUD INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

VERSCHEENEN:

5225

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90

Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE

Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752

Filialen:

Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

Speciaal adres voor het voordelig installeren van Woningen

Ruime keuze in:

BEDDEN - MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst billijke prijzen

GEVESTIGD SEDERT 1887

5145

A. J. J. TAVERNE

Spekslagerij Vleeschhouwerij
Fijne Worst- en Vleeschwaren

Westersteeg 17 LEIDEN Telefoon 192

OPGERICHT 1731

5144

prima kwal. Rund-, Kalfs- en Varkensvleesch tegen billijken prijs.

H.H. SECRETARISSEN der afdelingen worden er nogmaals bevestigd aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Zelfs de fijnste
KENNER
 van
MUZIEK
 is opgetogen over de Muzikale
 weergave der
ALTENA
 Radio toestellen.
 Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,
 Santhorstlaan 9, Wassenaar.
TELEFOON No. 6.

ZIJT GIJ ABONNEE ?
 van het rijk geïllustreerde en op zwaar
 kunstdruk in dubbeltoon-inkt gedrukte
 Maandblad

**NEDERLANDSCH-INDIË
 OUD EN NIEUW**

Zoo niet, vraagt dan gratis proef-
 nummer aan bij de Administratie
 Prijs per jaargang f 20.— te voldoen
 in halfjaarlijksche termijnen van f 10.—
 Jaargang IX (Mei 1924—1925) bevatte
 o.a. bijdragen van: Dr. H. P. Berlage,
 Prof. T. J. Bezemer, B. P. Bremmer,
 Prof. Dr. Karl Döhring, Anne Hallema,
 Dr. F. W. T. Hunger, S. Kalf, Prof.
 Dr. N. J. Krom, W. O. J. Nieuwen-
 kamp, Joh. F. Snelleman, V. I. van de
 Wall, Dr. P. Wirz, Dr. Karl With e.a.,
 benevens talrijke boekbesprekingen.

DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

De kl. Opvoedingstehuizen

te Amersfoort en Noordwijkerhout, zijn bestemd voor
 kinderen uit intellectuele kringen, die buiten de ouderlijke
 zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijk beschaafd milieu,
 groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige
 behandeling. Inlichtingen te bekomen bij

HET BESTUUR:
 C. M. v. DISSEL, Presidente,
 Kinderhuis „t Hoogt” Noordwijkerhout.
 M. KAARS SYPESTEYN, Secretaresse,
 H. A. G. ELINK SCHURMAN, Penningm.-
 Accountant, Keizersgracht 574, A'dam.
 Mr. F. A. G. v. WALSEM.
 J. C. HIETINK, Ged. Stud. Comm. O. en W.
 Correspondente voor Indië:
 Mevr. F. v. HOUWINGE-BLAUW,
 p. a. Agentschap B. P. M. Semarang.

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO
NIEUWE FLUISTERINGEN
 (IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.
 Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
 1—500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.
Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef
Het Vaderland: — „die zich in vorm en wezen vol-
 komen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto
 Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind,
 en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon,
 rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

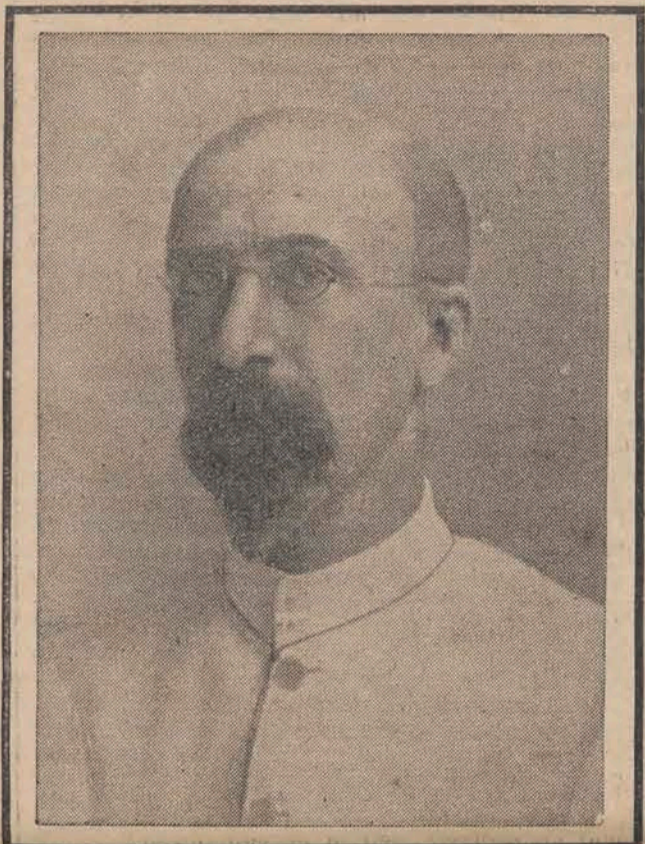
Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

P. C. W.

*Geen land ter wereld is rijk genoeg om zich de
 weelde van slechte wegen te kunnen veroorloven.*

„P. C. W.” PROPAGANDA-COMITE VOOR WEGENVERBETERING
 Prinsengracht 579 Amsterdam - Telefoon 31577 Postgiro 99961

ruim 300 verhalen aan te leggen. Menige proeve
 van de Toradja'se letterkunde werd in een tijd-
 schriftartikel of afzonderlijke verhandeling gepu-
 bliceerd in Holland en Indië.
 Levendig weet Dr. Adriani te beschrijven, hoe er
 geheel naar het karakter van de Toradja, die beter

Dr. N. ADRIANI.

praat dan doet, in de verhalen bovenal gespro-
 ken wordt. De plannen voor een reis, een feest, een
 sneltocht worden uitvoerig besproken, de slaven
 worden aan het werk gezet, de dag wordt bepaald,
 de gasten worden gevraagd, dit alles in rijmende of
 niet rijmende regels, die op één zangdeun worden
 voorgedragen.

Belangrijk zijn Dr. A.'s uitgaven van de Toradja'se
 literatuur ook om de breed-opgezette vergelijking
 van de Toradja'se folklore met die van de verwan-
 te volken, waarbij hij dankbaar gebruik kon maken
 van het werk van Dr. v. d. Tuuk, Dr. Brandes, Dr.
 Snouck Hurgronje, C. M. Pleyte en Dr. Hazeu. Ook
 trof hem de verrassende overeenkomst tussen de
 Germaanse en Indonesische volksverhalen en in een
 opzettelijke studie over dit onderwerp „Trekken
 van overeenkomst tusschen de Germaansche en de
 Toradja'sche en Minahassische Volksverhalen” gaf
 hij de resultaten van zijn vergelijkend onderzoek
 weer.

Dat moeizame, geduldverderende, taalvorsings-
 werk bleef hij voortzetten tot December 1899, toen
 hij het voorstel aannam de Director van het Neder-
 lands Zendinggenootschap, Dr. Gunning, te bege-
 leiden op de reis, die deze in gezelschap van Dr.
 Van Boetzelaer over de verschillende zendingster-
 reinen op Java en Soematra maakte. Na deze reis
 keerde Dr. Adriani naar Poso terug.

In 1902 kreeg hij de opdracht vanwege de Ned-
 Ind. Regering de aantekeningen van den heer
 Schwarz, destijds hulpprediker in de Minahassa,
 over de *Tontemboanse* taal te ordenen en persklaar
 te maken. Daarmede werd een lievelingswens van
 hem vervuld. Door zijn studie van het *Sangirees* en
 later door zijn verblijf in de Minahassa was hij met
 de talen der Minahassa bekend geworden, die al
 spoedig de liefde van zijn hart hadden gewonnen.
 Van December 1902 tot het voorjaar van 1905

arbeidde hij aan die taak met mevrouw Adriani.
 Zij vervaardigde een Bijbels Leesboek in het Ton-
 temboans.

Aan de in de Minahassa doorgebrachte tijd
 ken wij nu die mooie uitgave der *Tontemboan*
 teksten met vertaling en aantekeningen en
 Tontemboanse woordenboek, een der beste wo-
 denboeken ener Indonesiese taal. Tijdens de
 loftijd in 1907 en 1908 volgde de uitgave van
 boek „Hoofdstukken uit de spraakkunst van
 Tontemboansch”, dat door Dr. en Mevrouw Adriani
 te zamen is bewerkt.

In het najaar van 1908 keerde Dr. A. van
 naar Poso terug. De volgende jaren kreeg hij
 kens nieuwe zendelingen in te leiden in de stu-
 van de taal van het volk, onder hetwelk zij zou-
 gaan arbeiden. Dit gaf hem dan gelegenheid
 nader met zo'n taal bezig te houden. Zo werd
 meer van nabij bekend met het *Napoe's*, het *Mor*
 het *Mekongga's* en het *Sa'dan's*.

Een ernstige maagkwaal noodzaakte hem in
 te repatriëren en tot het najaar van 1919 in
 derland te blijven. Toen werd hem door de med-
 toegestaan naar Celebes terug te keren. Dat
 nieuw zich vestigen onder de bevolking bood
 gelegenheid de laatste hand te leggen aan de
 tooiing van het woordenboek en de spraakkun-
 van het Bare'e, een werk, waaraan hij jaren
 werkt heeft.

Rusteloos heeft hij gearbeid, het zwakke licha-
 door zijn sterke geest in toom houdend en ste-
 buitengewone arbeidsprestatie er van vorderen.
 Zo kon hij veel publiceren, vruchten van gedee-
 studie. De lijst van al zijn publicaties zou lang
 van klare, methodiese beheersing van de stof
 is daardoor al van zo groote waarde voor de al-
 meen-Indonesiese taalwetenschap.

Zijn verhandeling voor de Koninklijke Akademi-
 van Wetenschappen, die zijn verdiensten erken-
 door hem in 1898 tot corresponderend, in 1918
 gewoon lid te benoemen: „De Intensieve of Acti-
 teitsvormen in enige talen van Indonesië”, is
 een algemeen Indonesies taalverschijnsel aan
 orde.

Elk woord, dat hij ontmoette, was een kunstwe-
 voor hem, dat zich op een bepaalde wijze ont-
 keld had. Hij kon niet rusten voordat hij het
 verband gebracht had met zijn verwanten en
 de vaste plaats had aangewezen in het geheel
 de Indonesiese woordenschat. Zoo leverde vaak
 zoeken naar een bepaalde vorm of naar de betek-
 nis van een bepaald woord stof tot een uitgebre-
 studie. Omvangrijk is de correspondentie, die
 over taalkundige kwesties voerde. Wie ook
 hulp inriepen: zendelingen, linguïsten in bin-
 en buitenland, allen deelde hij steeds op milde
 van zijn zich steeds uitbreidende kennis mee.

Ook de talen buiten Celebes trokken zijn
 dacht. Het *Talaoets* werd door hem aan de
 van de door zending Talens verzamelde gegeve-
 bewerkt; de talen van Halmahera werden in
 derde deel van de Bare'e-sprekende Toradja's
 schreven; over de taal van *Merauke* van N.
 Nieuw-Guinee schreef hij een opstel en nog in
 laatste tijd hield hij zich met de taal van *Mentau*
 bezig.

Zo mag hij dan een van de beste kenners der
 donesiese talen genoemd worden, die voortbouw-
 op het werk van Kern, dit op zijn eigen, oorspron-
 kelijke wijze heeft voortgezet.

De kennis van het Bare'e, die hij zich langzaam
 hand verwierf, diende hem bovenal om het volk
 waaronder hij verkeerde nader te komen en de
 volk het Evangelie nader te brengen.
 De moeilijke weg, die Dr. Adriani te gaan
 van het leren van de taal van het volk, tot het
 hij met een boodschap gekomen was, op welke
 hij de eerste tijd als de mindere van dat volk
 schouwd werd, die weg heeft tot het schitterende

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aan-
 getast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank
 onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen.

Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
 Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
 Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

MULOSCHOOL VOOR MEISJES der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

5099

INSCHRIJVING van leerlingen v. d. nieuwen cursus **elken dag van 2-4 uur**, behalve op Woensdag en Zaterdag. Opleiding voor H. B. S., Gymnasium en Lyceum in klasse 1-6 (met Fransch). Opleiding voor eindexamen Mulo A en B in klassen 7-10. Prospectus op aanvraag te verkrijgen aan de school. De Directrice: G. W. RUINEN.

De moge voeren van een voor een Europeaan eldzame beheersing van een Indonesiese taal. Hij heeft zich door het vaardig spreken van het Bare'e de achtung der Toradja's weten af te dwingen. Die waardigheid maakte hem ook zo bekwaam tot de taal, die hem gesteld was: het vertalen van de Bijbel in de Bare'e-taal.

Door het beoefenen van de Toradja'se letterkunde steeg zijn reputatie bij de bevolking, welke slechts hem voor een ontwikkeld geleerd man houdt, die thuis is in haar letterkunde.

Met de schoolarbeid leefde Dr. Adriani intiem mee. Verschillende leerboekjes in de landstaal stelde hij voor de scholen samen. Er heerste bij hem de minste twijfel, dat de landstaal de aangegeven taal was voor het onderwijs op de volkscholen, waartoe trouwens de omstandigheden ook hem zelf leidden. Hij meende, dat de jonge generatie door het gebruik van de landstaal op de school niet zo gemakkelijk van het eigen milieu zou vervreemden en verder ook zich meer bewust, wat het volk aan goeds van letterkunde en kunst bezat, en eigen maken.

Dr. Adriani was een fijnvoelend taalkunstenaar. Zijn gehoor reageerde op elke klankafwijking of dialectiese eigenaardigheid. Met grote virtuositeit liet hij dialect na te spreken. En van ganser harte nam hij deelnemen aan de taalspelletjes en de taalwedstrijden der Toradja's. Zijn subtiel waarnemen van klankverschijnselen, zijn zuiver aanvoelen van de natuurlijke eigenaardigheden, zijn artistiek kunstenaars naast zijn rustig-ordenende geest en zijn zin voor wetenschappelijk werk deden hem de ware taalvertaler zijn. Zijn levend contact met het volk, voor hetwelk hij de Bijbel te vertalen had, gaf hem een frisse, reële kijk op zijn taak als Bijbelvertaler.

Vol het recht verstaan van de Bijbel heeft hij zijn Toradja's opgevoed door een Bijbels leesboek, waarin hij de Bijbelse geschiedenis zich in een Toradja's milieu liet voltrekken.

Dr. Adriani besefte zeer sterk de onontbeerlijkheid van het gebruik van de landstaal voor gezond onderwijs. Een Christen Minahasser drukte dit uit in de volgende woorden: „Als de Indische voorganger in het Maleis preekt, begrijp ik niet, als hij in de landstaal spreekt, voel ik."

Deze man, van zoveel kennis en geleerdheid, had immer tijd en belangstelling voor zijn medemens. Zijn zin voor het eigene, frisse, pittige, onafhankelijke van de ongeraffineerde geestesuiting van een natuervolk, zijn eenvoudig en innerlijk karakter deden hem zich spoedig thuis gevoelen onder de Toradja's. Hij kwam niet tot de Toradja's in de eerste plaats als de geleerde, die zijn kwam bestuderen of die met belangstelling zijn kwam gadeslaan, hij ging tot hem als tot zijn medemens, die hij wilde liefhebben en dienen. Van af aan trachtten Dr. en Mevr. Adriani op een vriendschappelijke en vertrouwelijke wijze met de bevolking te verkeren. Teleurstellend was het, dat het volk in den beginne niets om hen gaf, dat hen niet achtte; dat de Toradja's wel hun voorhen niet trachtten te zoeken, maar overigens in rekening met hen hielden. Groot was de moeizame waren de vele ontberingen, die zij zich getroostten in hun verkeer met de bevolking. En langzamerhand ontstond er toenadering en vertrouwen. Dat Dr. Kruyt duidelijk, toen hij in het einde van de Tomasa kwam. Dr. en Mevr. Adriani hadden in October van dat jaar die plaats moeten verlaten om herstel van gezondheid in de Minahassa te zoeken en nu vroegen de Toradja's daar, of Dr. Adriani's *loekaka*, oudere broeder (dat is dus Dr. Adriani) en *era*, schoonzuster (Mevrouw Adriani) niet terug kwamen. Dat bewees de tocht naar Posomeer, die Mevrouw Adriani in 1896 alleen gezelschap van een Minahassiese njora en enige kinderen ondernam en die zij voorspoedig volbracht. Steeds werd zij vriendelijk ontvangen op de reis van 3 dagen. Zij was de eerste Europese

vrouw, die het Posomeer bezocht.

In 1905 deed het N.-I. Gouvernement zijn intrede in de Toradjalanden. Toen het daadwerkelijk gezag begon uit te oefenen boden de door Dr. Adriani en Dr. Kruyt beïnvloede streken geen tegenstand. Nu trad de zo moeizaam verworven genegenheid van het volk, die menigeen eerst stil in zijn hart bewaard had, naar buiten. Nu gingen men, denkende aan de komende heerschappij der Hollanders, zijn vertrouwen stellen op die Hollanders, die zo menigmaal hadden doen blijken, dat zij dat vertrouwen begeerden. In de volgende maanden moest contact gezocht worden tussen de Bestuursambtenaar en de bevolking. Dat dit moeilijke proces zonder zware conflicten verlopen is, is voor een niet gering deel te danken geweest aan het actief en tactvol optreden van Dr. Adriani, die daarbij kon steunen op de invloed, die hij bij de bevolking had.

Door hun innemende omgang met de bevolking hebben Dr. en Mevr. Adriani mogen deelnemen aan dat stille voorbereidingswerk onder haar, dat zou mogen voeren tot die innerlijke verandering, die zich ten slotte zette tot de daad van het Christen worden. Die daad werd gedaan op die gedenkwaardige Kerstdag in 1909, toen een schare van 167 Toradja's, er op het voorgaan van *Papa i Woente* en *Ine i Maseka* de Doop mochten ontvangen.

Met hem is een uitstekend kenner van de Indonesiër heengegaan, een man vol eerbied en achting voor het kunnen van de Indonesiër. Zo genoot hij het vertrouwen van Toradja's, van Minahassers en andere Indonesiërs met welke hij in aanraking kwam. In zijn verkeer met Indonesiërs was het rasverschil als uitgewist. Kartini getuigt van hem in haar brieven: „Het is voor ons een feest als wij brieven krijgen van Dr. Adriani. 't Was zo'n grote vreugde toen wij hem en mevrouw ontmoetten bij de familie Abendanon. De gedachte aan hem en zijn werk is ons een troost, als wij hier zoveel liefdeloosheid en egoïsme zien of er van horen."

De Toradja's zagen in hem niet langer de vreemdeling, maar beschouwden hem als een der hunnen, zoals na zijn dood zo treffend tot uiting kwam — de hoogste eer die hem gebracht kon worden — in hun verzoek om hem te begraven op een plaats tussen de begraafplaats der Europeanen en die der Toradja's in. In hem waren beide rassen elkaar wel heel dicht genaderd.

Zo staat zijn beeld voor ons als van een die de gaven en krachten, die in hem sluimerden, tot ontplooiing heeft mogen brengen. Hij heeft de wetenschap mogen dienen met al de gaven, die hij had en mocht zich daarmee de achting van wetenschappelijke kringen verwerven; en hij heeft de Zending mogen dienen met zijn vaardige geest en warm gemoed en is zo een geestelijke leidsman geworden van het volk, dat hij het Evangelie wilde brengen.

Hij heeft die arbeid op beide terreinen harmonies weten te verbinden. Zo is daar een gave, harmoniese eenheid in zijn leven.

Ons jongeren is hij niet alleen een leermeester geweest die ons zoveel kennis bijbracht, maar ook een goeroe, die door zijn vertrouwelijke omgang invloed uitoefende op onze geest en ons karakter. In de kring der vakgenoten was hij een geachte en geziene figuur. Warme vriendschap verbond hem met de hoogleraren Snouck Hurgronje, Hazeu en Van Ronkel. Zijn louter karakter, zijn vriendelijkheid, zijn tintelende geestigheid deden hem ook in andere kringen veel vriendschap verwerven. Hij was een trouw en warm vriend, omdat hij ook in zijn vriendschap zich geheel wist te geven. Daardoor ook was hij velen ten zegen, omdat hij de waarde van een mens niet zag in wat hij doet, maar in wat hij is en in wat de arbeid aan hem doet. Zo zag hij ook zijn eigen arbeid en daarom meende hij tot driemaal toe voor een hem aangeboden professoraat te moeten bedanken. De taak, die zijn leven vulde en vormde zag hij liggen onder zijn volk, onder de Toradja's.

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplacators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

Brandstoffenhandel W. DIJK - 's-GRAVENHAGE

NIEUWE HAVEN No. 366 TELEPHOON No. 15940*

Bestelkantoor: Thomsonlaan 9, Teleph. 35234

OPSLAGPLAATSEN: Nieuwe Haven 366 en Station Staatsspoor

Bankiers: DE TWENTSCHE BANK.
POSTCHEQUE- EN GIRODIENST No. 12527
KANTOOR DEN HAAG.

Districtskantoor voor Den Haag en Omstreken der Staatsmijnen in Limburg

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit". Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

A. VAN DEN HOUDT

WALSTRAAT 38 DEN HAAG

Orthopaedisch en Luxe
Schoeisel naar Maat
Klas Reparatie-Inrichting. Telefoon 17908

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

HOTEL VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5286 Volledige pensionprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Dir. bij Schev. B. 5038. Str. k. en w. w. op delogeerk.

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

PENSION RIEFF Prima referentiën BEZUIDENHOUT 125 Tel. 70249.

BESCHIKBAAR. BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor

Diners aan huis bezorgd

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEFOON

14427

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West“.

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (Batavia)

Oudste en modernste Hotel ter plaatse
ZEER BILLIJKE TARIEVEN

Van Week tot Week.

Dinsdag 14 tot Maandag 20 September.

De Indische paragraaf in de Troonrede. Met betrekking king op de Indië heeft H. M. de Koningin ter gelegenheid der opening van het nieuwe zittingsjaar der Staten-Generaal, het volgende gezegd:

De droevige ramp, die Nederlandsch-Indië heeft getroffen, heeft Mij met doernis vervuld. De gevoelens, die ook daarbij velen tot leniging van nood hebben bewogen, waren Mij een oorzaak van blijdschap. De steun, in donkere dagen wederzijds verleend, heeft den band tusschen het Moederland en Nederlandsch-Indië versterkt.

In het aanstaande voorjaar zal de nieuwe Indische Staatsregeling ten volle in werking treden. Het streven zal zijn de grootere zelfstandigheid in inwendige aangelegenheden, welke zij aan Nederlandsch-Indië geeft, zoo spoedig en zoo volledig mogelijk tot haar recht te doen komen. De ook in in dit gebiedsdeel ter hand genomen welvaarts-politiek zal krachtig worden voortgezet, inzonderheid ten bate van de inheemsche bevolking. De te verwachten opening van een derde inrichting van hooger onderwijs, de medische hoogeschool te Batavia, zal van groot belang blijken voor de geestelijke ontwikkeling van Indië.

Suriname eischt nog steeds de bijzondere aandacht der Regeering, al is eenige verbetering in den economischen toestand van dat gewest te bespeuren. In Curaçao blijft de toestand gunstig.

Generaal van Genderen Stort. Bandoeng, 15 Sept. (Aneta).¹⁾ Volgens het Algemeen Indisch Dagblad De Preangerbode verlaat generaal P. van Genderen Stort met November het Ned.-Indische leger.

Het verzet op de Westkust van Aljeh. Koeta Radja, 16 Sept. (Aneta). Een patrouille onder kapitein Gosenson legde bij Rasian (Tapatoean, Westkust van Aljeh) vier verzetlieden neer en maakte blanke wapens buit. Onzerzijds werden geen verliezen geleden.

Koeta Radja, 18 Sept. (Aneta). Gedurende het patrouilleeren van kapitein Gosenson in Dureubangan meldden zich twaalf verzetlieden aan.

Tijdelijk Legercommandant. Batavia, 16 Sept. (Aneta). Volgens het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië zal de generaal-majoor J. H. I. le Cocq d'Armandville tot December de functie waarnemen van legercommandant. Daarna zal generaal-majoor H. L. La Lau optreden als waarnemend legercommandant.

(Gelijk men weet, vertoefte de legercommandant luitenant-generaal K. F. E. Gerth van Wijk, met verlof hier te lande).

Gepensionneerd. De kolonel der infanterie van het O.-I. leger G. J. Nijweide, met verlof hier te lande, is op pensioen gesteld.

Onderscheiding. Bij Kon. Besluit is benoemd tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw mr. J. W. Ramaer, oud-voorzitter van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië.

Bevorderd. Bandoeng, 17 Sept. (Aneta). Luitenant-kolonel M. J. E. Bos, van de infanterie, en luitenant-kolonel H. J. K. Schuitenvoerder, van den Topografischen Dienst, zijn bevorderd tot kolonel.

J. W. van de Stadt. Te Weltevreden is overleden de heer J. W. van de Stadt, die, na tevoren in Zuid-Afrika werkzaam geweest te zijn, van 1907 tot 1912 als directeur van den Dierentuin te 's-Gravenhage is opgetreden. Daarna is hij naar Indië gegaan, waar hij eerst tot hoofd van publieke werken te Meester Cornelis en tot directeur van de waterleiding aldaar werd benoemd om ten slotte aan het archief van de Nederlandsche Haandelmaatschappij verbonden te worden.

De Landvoogd, de Stovia en de Pers. Batavia, 17 Sept. (Aneta). De landvoogd woonde de receptie bij ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum der Stovia (School ter opleiding van inlandsche artsen).

Batavia, 16 Sept. (Aneta). Jhr. De Graeff zal 5 October de vertegenwoordigers van de Europeesche en inheemsche pers ontvangen.

De pest in Midden-Java. In de week van 25 tot 31 Juli werden in Midden-Java in totaal 56 gevallen van

¹⁾ De hiervolgen e Aneta-telegrammen zijn ontleend aan het „Vader“.

Verlofgangers,

wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt dan Uw wasch behandelen door de

VAN KUYEREN & HORSTMANN

WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG

pest gerapporteerd, waarvan alleen in Pekalongan 29. In de week van 1 tot 7 Aug. bedroeg het aantal gevallen 53, waarvan in de afdeeling Wonorejo Temangoeng 9, Magelang 4, Jogjakarta 5, Pekalongan 10, Klaten 6, Pekalongan 12 en Tegay 1.

De hoogovenplannen in Zuid-Oost-Borneo. De Indische Staat heeft vernomen te hebben, dat ir. J. van Waerden, thans op wachtgeld hier te lande, in de beid ten behoeve der Hoogovenplannen in Oost-Borneo weer heeft opgevat en kantoor heeft geopend te 's-Gravenhage 6, het Technisch Bureau van het Ministerie van Koloniën.

Douane-opbrengst. Millioenen boven de raming. 18 September. (Aneta). De douane-opbrengst draagt tot dusver 9 miljoen boven die in den tijd van 1925 en 16 miljoen boven de hoofdzakelijk ten gevolge van het uitvoeren van rubber en de verhoogde importen van rubber en de havens.

Bestrijding der melaatschheid (lepra). Den 18 Sept. heeft de Nederl. Vereniging ter bestrijding der melaatschheid, te 's-Gravenhage haar jaarverslag ring gehouden, bij welke gelegenheid de heer Bodaan, oud-zending, een voordracht hield over zijn werk onder de lepralijders in de stichting van si Momo, zendingspost Kaban Djahé (Oost-Sumatra).

Eervolle vermelding. Bij Kon. besluit is bepaald, dat bij afzonderlijke dagorder zoowel in Indië als in Nederland eervol zal worden vermeld de seriemajoor bevorderde kapiteint der infanterie van het N.-I. leger H. Meihuizen, hoofdzakelijk door zijn verrichtingen in Aljeh en Onderboegheden gedurende het tweede halfjaar 1925.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisnijverheid

Wajang-figuren ter bijzondere bestudering

Gaven wij de vorige week in 't kort weer een overzicht van de kunstnijverheid der Indische heeren *Loeber* en *Kals*, twee onderzoekers der Indische kunsttellingen, schreven over de beroemde Semar-figuur, thans willen wij de aandacht vestigen hetgeen de heer *Van Stein Callenfels* daaromtrent heeft medegedeeld in een voordracht op het Congres voor Land- en Volkenkunde van Java, in 1919 te Soerabaja gehouden.

Na eerst er, met aanhaling van verschillende schiedkundige bijzonderheden, op te hebben gewezen hoezeer de *Pandji-figuur*, die z.i. stamt uit de Indische geschiedenis (*Mr. L. Serrurier's* meening), de *Pandji-cyclus* kant en klaar uit Achter-Indië zijn ontvangen, is door *Dr. G. A. J. Hazeu* in de kende proefschrift immers op voldoende wijze (legd), zeide de heer *Van Stein Callenfels* o.m. „Overgaande tot de bespreking van de door mij bedoelde wajang-figuur, dient u in ten een geweldigen sprong te nemen, n.l. van een van den bloede uit den tijd van de Rijken Jung Kadiri, naar een *panakawan*, een bediende van mythischen tijd. Ik heb hier het oog op den Inlander, hoog en laag, en ook bij de Europeanen het genoegen hadden nader kennis met hem te zoen, zoo geliefde figuur van *Semar* uit de *wajang*. Reeds meerdere malen zijn de *panakawan-figuur* de wajang ter sprake gebracht, vooral die der *tengen* of heldenpartij, de, in tegenstelling van bevallige, elegante meesters, zoo onbehouwen, nen, de volgelingen van elken held van een verhaal.

„De vluchtige beschouwer zal in deze figuren anders ontdekken dan dikwijls zeer platte aard, verkoopende clowns, doch aan hem, die zich in het uiterlijk laat afschrikken om hen nader te deeren, ja die hen ten slotte lief krijgt, open zich al ras, als wel de meest interessante wajangfiguren.

„Hun karakter blijkt dan zeer gecompliceerd en zich te laten splitsen in dat van drie afzonderlijke personen. In de eerste plaats (van het naar het hoogere opklimmend) roem ik dan de aangeduide rol van clown, grappen verkoopende voor een meer gekuischten smaak niet altijd beugel kunnen; volgens de officieele handleiding de wajangvertoonkunst dan ook niet mogelijk komen, maar desniettemin bij bijna elke voorstelling, zoowel in de *desa* als bij de geplaatsten, ten gehore worden gebracht tot lijking van de minder ontwikkelde.

UITZENDINGEN HOLL. DINERS EN RIJSTTAEL

GR. HERTOGINNELAAN 92, TEL. 36347, DEN HAAG

FAM. PENSION

Beleefd aanbevelend, C. H. STAKMAN

GARAGE JANSEN

WASSENAAR TELEFOON KIEVIET 562

RIJKSSTRAATWEG 135 nabij Viaduct. 5003

BENZINE LAADSTATION 3 POMPEN

In de tweede plaats vertegenwoordigen de panakawans het alledaagsche gezond verstand, in tegenstelling van de dikwijls meer idealistische of minder praktische opvattingen van hunne meesters. Als zoodanig zijn zij zeer geschikt om, middels hunne grappen, den veronnoeder gelegenheid te geven aan de wajang opvoeden-kracht te schenken.

In de derde en voornaamste plaats komt dan het goddelijke in hun karakter. In tegenstelling met Mr. L. Ser-rier, in zijne, van regeeringswege uitgegeven, mono-graphie over de wajang, die de panakawans als een verjavaansching van den nar der Hindoe-tooneelstuk-ken wil beschouwd zien, wees Dr. Hazeu in zijn proef-schrift reeds op het mythologisch karakter dezer per-sonen. Vooral in Semar, die de oudste der panakawans treedt dit karakter soms sterk op den voorgrond.

Na afdoende te hebben aangetoond in zijn meerge-voemd proefschrift, dat de wajang, in de eerste plaats een *wajana koelit*, een uitvloeiSEL moet zijn van de oer-javaansche voorouderdienst, vestigt hij er de aandacht op, dat in Semar dan moet gezien worden een rudi-ment van een dier vereering genietende voorouder.

Men meent nog een stap verder te kunnen gaan en er-kenen der Oer-Javaansche goden in te mogen zien. Trou-wen, waar de ideeën „voorouderS” en „goden” in de oudsten tijd niet zoo ver uit elkander hebben ge-legen, lijkt deze sprong grooter dan zij is.

Zoals bekend, beschouwen de Javanen nog Semar een incarnatie van *Batara Maya*, een Godheid, be-voerd tot een oudere generatie dan de tegenwoor-dig oppergod *Batara Gura*. Als zoodanig bezit hij dan ook in vele opzichten grootere kennis en macht dan de in de lakons optredende goden en helden. Ik behoef echter slechts te wijzen op het algemeen bekende feit, dat Semar op de hoogte was van wat er bestond op dit heeal in wezen was, iets, dat zelfs aan den *Batara Gura* onbekend was.

Deze opvatting, dat Semar ouder is dan het nu be-kende, wordt nader uitgewerkt o.a. in de Maleische versie van het bekende verhaal, hoe de *Pandawa's* hun-der uit de hellepan trachten te verlossen. Bij diens-antwoord was ook zijn lichaam verdwenen, zoodat aan-deren, de *Pandawa's*, verweten werd, dat zij min-derjarige personen waren, die niet eens de noodige bewijzen aan het stoffelijk overschot van vader. Zij besluiten daarop den hemel te bestor-ven en het lichaam van hun vader terug te krij-ven. Bij hun tocht hemelwaarts worden zij natuurlijk ge-voerd door hun panakawan's, in de eerste plaats Semar. Op de grens tusschen hemel en aarde tref-ten zij de *selabertlangkep* aan, twee rotsen, waar de-ruel tusschen door leidt en waar geesten ongehinderd-der passeeren, doch die een persoon, die er met een aardch lichaam tusschen door tracht te gaan, ver-roepelijk verpletteren. De *pandawa's* zijn ten-geen raad, doch Semar bezweert de rotsen, door te-geen: „Als ik ouder ben dan jullie, laat ons dan on-derling passeeren, verbrijzel ons echter in het tegen-geestelde geval. Na deze bezwering kunnen de *Pan-awa's* rustig tusschen de beide rotsen door gaan. Daar-om rotsen natuurlijk al direct bij de schepping van dit-geen als grens tusschen hemel en aarde moeten zijn-geesteld, blijkt ook hieruit weer, dat Semar ouder is-geen al het nu bestaande.

De dergelijke episode als bij de *Selabertlangkep* ge-voerd zich ook af op de vlakte *Si Jampang Rujit*, die-geen allerlei soort wapens bevoerd is, en een andere-geen vormt op den weg naar den Hemel. Bij den-geen strijd tusschen goden en *Pandawa's* verliezen ten-geen de goden het eveneens door toedoen van Semar-geen de zijnen. Vandaar dan ook, dat eindelijk, als allen-geen den troon van *Batara Gura* zijn gekomen, *Narada* ge-voerd beschuldigt de bewerker van alles te zijn, doch-geen de vlucht neemt als Semar hem tot een twee-geen recht uitdaagt.”

De dergelijke merkt de heer Stein Callenfels op:-geen vrouwen in bijna elk wajangverhaal, hetzij Ja-geen, Balineesch of Maleisch, zijn er trekken aan-geen wijzen, die op het goddelijk karakter van Semar-geen.”

De dergelijke zagen wij met Kerstmis in de *wajang*-geen, ter eere van het Javacongres te Djocdja opge-geen, hoe een pracht Semar-figuur, voorgesteld-geen den zeer „deftigen” indrukwekkend lijvigen-geen *pajong*-drager van den Sultan, in letter-geen de betekenis de beschermer en grootwaardigheids-geen tegenwoordiger van zijn heer, daar dus *the right*

De dergelijke zagen wij met Kerstmis in de *wajang*-geen, ter eere van het Javacongres te Djocdja opge-geen, hoe een pracht Semar-figuur, voorgesteld-geen den zeer „deftigen” indrukwekkend lijvigen-geen *pajong*-drager van den Sultan, in letter-geen de betekenis de beschermer en grootwaardigheids-geen tegenwoordiger van zijn heer, daar dus *the right*

De dergelijke zagen wij met Kerstmis in de *wajang*-geen, ter eere van het Javacongres te Djocdja opge-geen, hoe een pracht Semar-figuur, voorgesteld-geen den zeer „deftigen” indrukwekkend lijvigen-geen *pajong*-drager van den Sultan, in letter-geen de betekenis de beschermer en grootwaardigheids-geen tegenwoordiger van zijn heer, daar dus *the right*

De dergelijke zagen wij met Kerstmis in de *wajang*-geen, ter eere van het Javacongres te Djocdja opge-geen, hoe een pracht Semar-figuur, voorgesteld-geen den zeer „deftigen” indrukwekkend lijvigen-geen *pajong*-drager van den Sultan, in letter-geen de betekenis de beschermer en grootwaardigheids-geen tegenwoordiger van zijn heer, daar dus *the right*

De dergelijke zagen wij met Kerstmis in de *wajang*-geen, ter eere van het Javacongres te Djocdja opge-geen, hoe een pracht Semar-figuur, voorgesteld-geen den zeer „deftigen” indrukwekkend lijvigen-geen *pajong*-drager van den Sultan, in letter-geen de betekenis de beschermer en grootwaardigheids-geen tegenwoordiger van zijn heer, daar dus *the right*

De dergelijke zagen wij met Kerstmis in de *wajang*-geen, ter eere van het Javacongres te Djocdja opge-geen, hoe een pracht Semar-figuur, voorgesteld-geen den zeer „deftigen” indrukwekkend lijvigen-geen *pajong*-drager van den Sultan, in letter-geen de betekenis de beschermer en grootwaardigheids-geen tegenwoordiger van zijn heer, daar dus *the right*

TEHUIS VOOR KINDEREN

Degelijk, liefderijk tehuis aangeboden in onderwijzersgezin aan kinderen (ook jongere). Zorg voor algeheele opvoeding, toezicht op school- en huiswerk, eventueel ook muzikale leiding (dipl. Toonkunst). Groot ruim huis. Adressen v. inlichtingen desgewenscht ten dienste. :: Conditie f 80 per kind en per maand. Adr.: H. K. Lenstra, Hoofdweg 53, A'dam

man in the right place, uitbundig toegejuicht werd, reeds bij zijn optreden, als hij met een koddige uitdrukking op 't gelaat, echter zonder een spier te vertrekken, door de typische, achteruitwaaiende beweging zijner beide dikke duimen, beurtelings links en rechts de menigte begroet en niet minder, telkens wanneer hij zijne rake, dikwijls echt humoristische opmerkingen ten beste geeft, welke, van andere zijde komende, zeker niet goed opgenomen zouden worden.

Juist Semar's hoogere afkomst en karaktereigenschappen stellen hem o.i. daartoe in staat. Wij zijn het met den heer Stein Callenfels volkomen eens, waar hij zegt:

„Nu moge in de moderne Semar-figuur veel liggen van de symboliek, die men er zich in denkt, als zou hij het duistere, donker-ongeregelde, de chaos uitbeelden, in tegenstelling met de lichtehelden, zijn meesters, bij de oplossing van de vraag, wat Semar in den Oer-Javaanschen tijd geweest is, zal slechts zeer voorzichtig van die uitleggingen gebruik mogen worden gemaakt. Ten einde die oplossing zoo dicht mogelijk te benaderen, zal men eerst alles moeten verzamelen wat op de figuur van Semar betrekking heeft, om daarna door vergelijking van die gegevens onderling en met de andere bronnen, nauwkeurig vast te stellen, voor zoover mogelijk, wat tot de oudere Semar-opvatting behoort en wat meer moderne bewegingen zijn. Of ook dan nog het doel geheel kan worden bereikt, staat te bezien, doch in elk geval is de figuur van Semar aantrekkelijk genoeg om een poging te wagen.”

De heer Stein Callenfels sprak zijne mede-congresleden nog toe: „Evenals voor de figuur van *Pandja*, roep ik nu ook voor Semar uw aller medewerking in voor het verzamelen en aan het Java-Instituut (dat in Augustus 1919 juist opgericht was) beschikbaar stellen van gegevens, die het onderzoek zullen vergemakkelijken en mogelijk maken van hem, die zich te eeniger tijd met de oplossing van het vraagstuk zal willen belasten.”

Thans doen wij de vraag: „Heeft zich sedert iemand met de oplossing dezer zoo belangrijke aangelegenheid bezig gehouden? En zoo ja, zijn de toen gevraagde, zoo noodige inlichtingen verstrekt? Zoo niet, dan zal toch thans, nu wij in een periode van wederopleving der Javaansche kunst verkeerden — Pangeran Ario Soerjo-diningrat heeft dit zoo welsprekend betoogd — wel een begin mee worden gemaakt, om tot een bevredigende oplossing te geraken.

Ook Dr. W. F. Stutterheim laat in zijn onlangs hier aangekondigd werk: „*De Cultuurgeschiedenis van Java in Beeld*” door menige foto zien, hoe belangrijk de *Wajang* op Indisch kunstgebied is. Zoo vermeldt hij bij figuur 245 (een straatbeeld uit de Vorstenlan-den) o.a.:

„Intocht van de *Pendawa's* in *Ngastina* ge-houden bij de opening van een recent cultuur-congres. *Ardjoeno*, gezeten op een strijdswagen en voorafgegaan door zijn vaandel met den aap, als veldteeken, overschaduwd door de vorste-lijke *pajoeng* en gevolgd door *Nakoela* op een wit paard. Rechts, het gevolg van *Bima*. Deze innovatie levert, naast andere toepassingen van de *wajang*, een sterk bewijs, hoezeer deze nog leeft.”

Een ander bewijs daarvan is o.i. de diepe ernst en wijding, waarmede dergelijke artistieke optochten en vertooningen volvoerd en door de volksmenigte, onder de grootste aandacht gevolgd en met hart en ziel geno-ten worden.

Mogen wij, Westerlingen, ook meer en meer daarin worden ingewijd!

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Pan-Aziatische actie (vervolg).

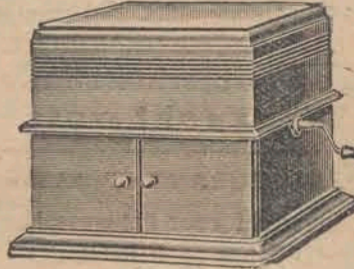
Het Pan-Aziatisch congres te Nagasaki werd gesloten nadat als leiders van den nieuwen Aziatischen Volkenbond waren gekozen twee Japanners, twee Chineezers, twee Indiërs en een afgevaardigde van de Philippijnen. Besloten werd de volgende conferentie te Peking te houden. De *Deli Crt.* (18 Aug.) meldt dat de vergadering verrast werd door een voorstel van de Chineseese afgevaardigden, dat het Pan-Aziatisch verbond, Indië en de Philippijnen zou helpen om hun onafhankelijkheid te herwinnen en wel speciaal Indië, dat als basis van

Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190 SCHEVENINGEN, 'S-GRAVENHAGE.

GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE

Columbia-, Odeon, Musica-, Linström-, Beka- PLATEN en MACHINES

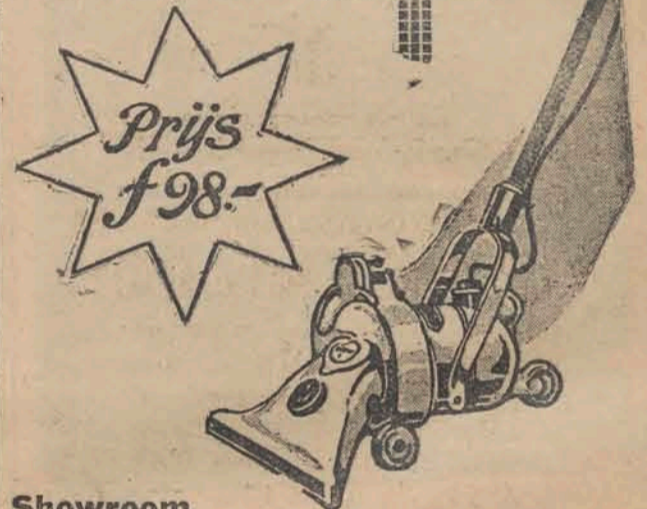
Violen Mandolin. Banjo's, Guitaars, Snaren, Onderdeel. Piano Muz.

HUURKOOP SYSTEEM 5313
Speciale machines en verzending voor INDIË.
EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

N.V. „EXIMA” - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER met de enorme zuigkracht

ORION

Showroom AMSTERDAMSCH E VEERKADE 8

5231 TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE

Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar f 6.40 per maand

RADIO-APPARATEN

Contant en in Huurkoop vanaf f 145.- compleet

E. STEVENS

Electrotechnisch Installatie-Bureau

Copernicusplein 9 Telef. 31009

'S-GRAVENHAGE

5242 GESLOTEN GEHOORKAMER

L. ZWAAL, v/h GROENENDIJK & Co.

Regentesselaan 24, hoek Columbusstraat
TELEF. 32004 - DEN HAAG

Een BETROUWBAAR adres voor:

Inbouw-Piano's, Piano's, Orgels, Gramofoons, Pathéfoons, Rollen, Platen, Snaren

COR VAN MOORSEL

JAN HENDRIKSTRAAT 9

DEN HAAG - TELEFOON 14953

Is het voordeligste adres voor

BEDDEN
MEUBELEN
TAPIJTEN

5233

Electrische- en
Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
GEZ. v. D. BOSCH & Co.
Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen

**Eigen waterinstallatie
Beslist zacht water**

ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG
Speciaal ingericht voor het wasschen van
GORDIJNEN en FIJNGOED 5221

Fa. v. ASMA VAN DONGEN
Lood-, Zink- en Sanitaire Werken 5114

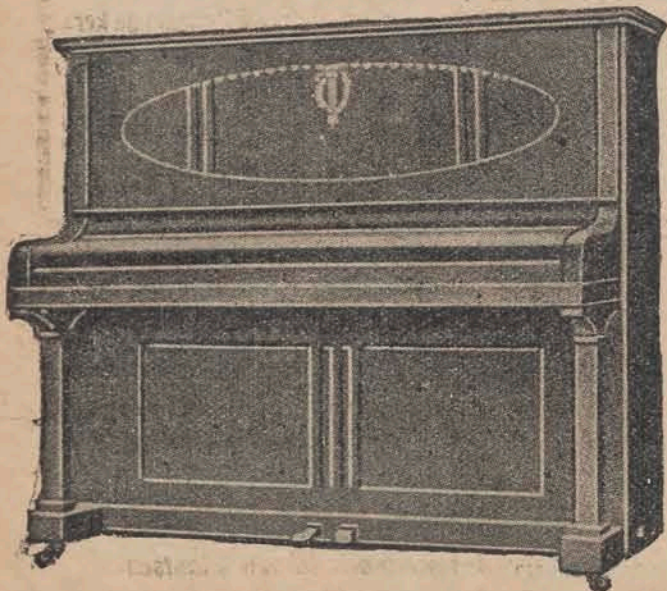
TOONKAMER

EDISONSTR. 142, TEL. 33314
DEN HAAG

het Oostersche ras aangemerkt mag worden. Het congres besloot ten slotte om deze kwestie later in een geheime vergadering te bespreken. In China werd hevig geprotesteerd tegen de conferentie te Nagasaki, terwijl Japan ervan beschuldigd werd de vergadering op touw te hebben gezet in zijn eigen belang. Resoluties werden aangenomen, waarin Japan verzocht werd zijn oprechtheid te toonen door zijn agressieve politiek tegen China op te geven en niet door vergaderingen bijeen te roepen.

CORN. P. LAUS - DEN HAAG
Piano- en Orgelhandel **SCHENKSTRAAT 165**

Vertrouwd adres voor nieuwe en gebruikte Piano's
Stemmen en repareren vakkundig 5241
OEREEDMAKEN VAN PIANO'S VOOR DE TROPEN

WEGENS VERTREK NAAR BUITENLAND
**ALGEHEELE
UITVERKOOP**
DER NIEUWSTE MODELLEN 5243
VAN DIT SEIZOEN
VER BENEDEN INKOOPSPRIJS
„FAVORITE”
ROBES —:— LINGERIES
50 NOORDEINDE BOVENHUIS

J. F. SNOECK, Zeestraat 51-53
DEN HAAG TELEFOON 13000

Electrische- Gas- Kolen-
Haarden - Kachels - Fornuizen
Vertegenwoordiger van de
N.V. Spaarkachel- en Haardenfabriek
voorheen **E. SMIT Jzn.**
HEERENVEEN

Op het aanstaande *Al-Islamcongres*, dat van 19 tot 23 Sept. te Soerabaja zou worden gehouden, komen volgens het „A. I. D. de Pr. Bode” (*Deli Crt.* 21 Aug. 2de bl.) belangrijke punten in bespreking. De beide afgevaardigden naar Cairo, hadji Mansoer en Tjokroaminoto, zullen verslag geven van hun ervaringen; zij zullen mede de toetreding tot het wereldcongres van Islamieten bepleiten. Deze aansluiting zal per jaar ongeveer £1800 kosten. Voorts zal worden gesproken over de organisatie van de Mekka-vaart onder hadji Soedjah. Zentgraaff vult de beschouwingen van zijn collega Van Loo aan (*Soer. Hbl.* 14 Aug. „De Week”). Volgens Z. dekken beide bewegingen: de Pan-Aziatische en de Pan-Islamietische, elkaar niet geheel. Waar men de kracht van den Islam erkent, is het logisch dat men de handhaving der andere godsdiensten in Br-Indië, China en Japan beschouwt als een ernstig gebrek in de Pan-Aziatische constructie. Men ziet overigens in de godsdienstrelletjes, welke zich in den laatsten tijd in Br-Indië herhaaldelijk voordeden, dat de ijverige Mohamedanen zelfs moeilijk schijnen te kunnen wachten tot de Engelschen weg zijn, en reeds thans met hun agressieve politiek zouden willen beginnen. Of het Hindoe-element in B-Indië tijdig de dreiging eener naderende Islamiseering zal onderkennen, en of het deze van minder belang zal beschouwen dan eene vrijwording van het Westersche juk, het zijn alle vragen van zeer groote beteekenis, en alleen de historie kan ons hierop het antwoord brengen. Dat dit antwoord van ontzaglijk gewicht zal zijn voor de handhaving der Westersche suprematie in Zuid-Oost-Azië, behoeft wel geen betoog.

De *Deli Crt.* (20 en 21 Aug.), geeft een overzicht van de interessante beschouwingen van den heer E. Helfferich in „Econ. Stat. Ber.” over „Het vreemde element in Indië”. Schr. wijst er o.m. op dat Ned-Indië van den Japanschen kolonist veel minder te duchten heeft dan vroeger werd gedacht. Het artikel wekt het besef dat in Ned-Indië noch van miskenning van belangen, noch van miskenning van het vreemde element sprake is. Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (17 Aug. „Japan en Amerika”), het *Soer. Hbl.* (10 Aug., 4de bl. „Van onze Buren”), de *Java-Bode* (14 Aug. 2de bl. „Het Buitenland in de afgelopen week”), het *Bat. Nwsbl.* (12, 16 en 17 Aug. 2de bl. „Chineesche Kroniek”), de *Sumatra Post* (18 Aug. „De Britsche politiek in Afrika” en 21 Aug. „Sociale problemen in Japan”) en de *Locomotief* (10 Aug. „Om Kanton”).

De kleine Soenda-eilanden. Celebes.

De *Loc.* (10 Aug. blz. 19) komt in een artikel over de positie der kleine Soenda-eilanden bij de a.s. bestuurshervorming tot de volgende conclusie: In elk geval is het noodzakelijk vast te leggen, dat het denkbeeld van een administratieve splitsing van Celebes en van het voegen van Bali en Lombok bij een stuk van Celebes als gevaarlijk en schadelijk is te verwerpen en dan ook door den Volksraad terecht verworpen is. Daarmede zal de Regeering zich niet opnieuw tot den Volksraad kunnen wenden. Wie even denkt aan de gevolgen van scheuring en twisten tusschen Hindoes en Moslims in Britsch-Indië zal zelfs de overweging van een plan laken, dat die noodlottige wrijving naar ons Indië zou overbrengen. Zelfs indien tegen de instelling van een gouvernement der Kleine-Soenda-eilanden gegronde bezwaren kunnen worden ingebracht — de argumentering schoot tot nu toe daarin te kort — dan nog mogen Bali en Lombok niet gevoegd worden bij Celebes, terwijl samenvoeging bij een deel van Oost-Java niet minder bedenkelijk zou zijn, immers tot dezelfde verdrijving en verdrukking van specifieke belangen zou leiden. Voorshands zijn de bezwaren tegen een gouvernement der Kleine Soenda-eilanden voor ons nog niet aannemelijk gemaakt. Inhoud en herkomst der argumenten zouden daartoe zeer verduidelijkt moeten worden. Maar ook al geschiedt dit, alsnog zal men hebben te bedenken, dat de allerhoogste belangen van een der merkwaardigste cultuurcentra van Indië eerbiediging

Rusthuis „EIGEN SFEER”
V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG

Opname van rustbehoevende en
herstellende patiënten 5352

Mevr. COELÉ-BOOGAERDT, Gedipl. Verpleegster

Betrekking gezocht voor Oost-Indië

door een net persoon, leeftijd 25 jaar, van openlijk gesproken levenswandel. Heeft vijf jaar voor eerdere rekening een zaak gedreven, doch zou gaarne positie veranderen. Prima referenties staan ten dienste. Brieven onder No. 5373 aan het Bureau van het Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag.

eischen. Dat men niet straffeloos zulke belangen schaden en dat hun veiligstelling als onafwijsbaar eisch de taak bepaalt van hen, die over de inrichting van het bestuur der Buitengewesten hebben te beslissen.

Wij verwijzen naar *De Loc.* van 27 Juli (blz. 3) „Stem van Timor”, het *Soer. Hbl.* van 29 Juli (blz. 1) „Timor en Celebes” en het *Bat. Nwsbl.* van 29 Aug. „Dubbel spel”.

De heer Ant. L. (Ievoged) kondigt in *De Loc.* (12 Aug. blz. 3) het boek aan van den bekwaamen Midden-Indische redacteur van „De Locomotief”, den heer W. H. Over *Celebes. Oud-gouverneur Friling*, die het boek een waardeerende voorrede voorzag, spreekt wensch uit „dat ook andere deelen der eilanden van Java op dergelijke wijze bereid en beschreven worden, als de schrijver dezer brieven het Celebes deed”. Hij begroet het boek als „een eerste stap in deze richting” en wensch het boek in handen „van een die belang stelt in wat er in dit belangrijke deel van den Indischen Archipel omgaat, inzonderheid van die in het bestuur over Celebes een woordje mee te spreken.”

Misdaad en fraude.

Het *Soer. Hbl.* (11 Aug., 3de bl.) heeft zich de misdaad te geven om een compleet overzicht te maken van de ontdekte knoeierijen in den Landsdienst over de particuliere statistiek over deze teere aangelegenheid vermeldt 360 welbewezen gevallen, o.a. 82 bedragen tot f 50 en 7 boven de f 10.000. Tevens wordt opgemerkt dat het aantal gevallen van fraude in verstreken maanden van 1926 zeer belangrijk was. die reageert eerst geruimen tijd na Europa op de woelende stroomingen. Men ziet dit alleen op een misch gebied, doch ook op dat der psyche. De wording der na-oorlogsjaren schijnt althans in landen nog niet te hebben uitgevloeid. Intusschen in ambtelijke vergruipen speciaal de publieke dacht, omdat zij de gelden der gemeenschap raken, halve meer vallen in den kring van de openbare langstelling dan de gevallen in de particuliere werking. In verschillende richtingen werkt men aan verbetering der controle.

Het artikel had de aandacht van de *Deli Crt.* (17 Aug.) en de *Java-Bode* (14 Aug.). In hoeverre het hier erger is dan elders in de wereld? — vraagt de *J. B.* Voor ’t geen het laatste betreft behoeven we niet vlassen op een record. Getrouw brengen telegraaf mail berichten omtrent diefstal en doodslag uit hoeken van de wereld. De *Java-Bode* gaat vervolgens na hoe de maatschappij is en wijst op enkele gevallen. De moordzaak te Garoet (Zie hiervoor *Bat. Nwsbl.* t/m. 17 Aug.), mishandelingen door een cipier te rabaja, een vermoording van een Europeaan in een sticht te Lawang, berichten uit den Preanger omtrent handel in vrouwen, veronderstelde kinderroof (Panglik) in het Probolinggosche en elders, excessen in Panglons, in de Soeban Ajam-affaire, in de Lanpangsche kolonisatie. De pers rapporteert of kleurt, al stemming en bedoeling. En het dankbaarste materiaal vindt zij — volgens de *J. B.* — natuurlijk bij de administratie, die in de lagere rangen eene getrouwe spiegeling is van de samenleving en waarbij de riele schade der gemeenschap aangedaan, in guldencenten is voor te rekenen. De *J. B.* eischt allereerst *saneering der maatschappij door publiciteit en gestrengte straffen*. Het is bekend dat de thans scheidende verneur-Generaal persoonlijk geen gratieverzoek een ter dood-veroordeelde wil afwijzen. Dit punt valt te respecteren. Een andere vraag is of opvolger, die rechtstreeks komt uit het land van de electrischen stoel, diezelfde persoonlijke scrupules heeft. De *paedagogische maatregelen* tot zuivering der maatschappij blijkt uit haar *onverdroten arbeid onderwijs en opvoeding*. Zaken die — zoo besluit de *J. B.* — in verband met het bovengeschrevene, genoeg zorgen en aandacht kunnen genieten, en tigen steun aan zending en missie ten volle rechtvaardigen.

Koellewerving en vrije emigratie.

Het Algemeen Delisch Emigratie-Kantoor, kortweg A. D. E. K. geheeten, heeft wat de werving betreft welke ter plaatse georganiseerd is en voornamelijk Midden-Java als operatieterrein heeft, op toeneemend succes te bogen (*Java-Bode*, 11 Aug.). De heer Raaijda staat thans aan het hoofd ervan. Er waren maar dat er 12 tot 1500 contractanten werden aangenaam

ARTISTIEK BESCHILDERD

en Geprepareerde zijden Salon- en Schemerlampen, Japansch systeem
Zorgvuldige afwerking en matige prijzen. Diverse apparaten, zooals Stofzuigers, Melkkokers, Strijkijzers, Leveringen, aanleg en herstellingen op Electrotechnisch gebied
„ELECTRO-ARTI”
Toonkamers - REGENTESSEPLEIN 1 - Den Haag

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Verwoerd-Voorburg, Tel. V. 106

Oude gerenommeerde Zaak - Daar benevens zeer concurrerend adres

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg

VERWOERDT : VOORBURG

BELT
ONS OP!

VRAAGT BIJONS PRIJSOPGAAF!

HEERENSTRAAT 11

TELEFOON V. 106

TELEFOON V. 106

5326

Keurige Bediening

die op de ondernemingen ter Sumatra's Oostkust en ook elders emplooi vonden. Het kantoor werft geregeld arbeidskrachten aan voor gouvernementen-mijnondernemingen, terwijl onlangs weder zijn bemiddeling werd ingeroepen om koelies voor Suriname aan te werven. De heer Van Wely, hoofdvertegenwoordiger te Bandoeng, is een groot voorstander van de vrije emigratie. Hij was het die het initiatief nam tot de reis van de vier regenten van Zuid-Kedoe naar Sumatra's Oostkust, waar de Inlandsche bestuursambtenaren goede indrukken opdeden van de toestanden op de ondernemingen, voornamelijk wat aangaat de behandeling van de contractanten. Het is te verwachten dat de vrije emigratie zal worden doorgevoerd. Intusschen werd de gep. overste, de heer Feikema, werkzaam gesteld op het hoofdkantoor van de A. D. E. K., waar hij zich zal inwerken in de wervingsaangelegenheden, maar hij is voorbestemd om in het komende jaar het stelsel der vrije emigratie mede te helpen doorvoeren. Naar de Deli Crt. (18 Aug.) verneemt emigreerden in het afgelopen halfjaar uit Batavia, Soerabaja en Semarang naar de Buitengewesten en het Buitenland resp. ruim 15, 14 en 10 duizend contractanten.

Luchtvaart in Ned.-Indië

Volgens de Java-Bode (11 Aug.) kunnen we als zeer aannemen, dat de handelschepen in Indië om luchtverbinding niet hebben gevraagd. Dan is te verwachten, waarom we hier zoo weinig van de plannen hooren, en waarom ook de Ned.-Indië vereeniging voor luchtvaart geen openlijke actie doet. Hoe dit zij, de behoefte wordt in Indië blijkbaar niet gevoeld door hen, die in de eerste plaats als belanghebbenden kunnen worden beschouwd. Op de vraag of Ned.-Indië niet achteraan zal komen, wanneer Engeland de verbinding naar Australië tot stand wil brengen, ontving de J. B. het antwoord, dat deze zijde van het vraagstuk de volle aandacht van de Regeering verdient en dat de vrees voor achterblijven niet gegrond is. De toestand van de landings- en noodlandingssterren is zoodanig, dat wanneer werkelijk gedetailleerde plannen bestaan voor een geregelde verbinding tusschen Engeland en Singapore, de noodige voorzieningen op tijd kunnen worden aangebracht. Het medegeven van een brief van twee Nederlandsche ministers aan den Engelschen vlieger Cobham, die daarvoor de toelating had van den Engelschen Minister van Luchtvaart, was toch op een zeker contact, bij de onderhandeling waarvan beide partijen belang hebben. Ten aanzien van de J. B., dat het verzoek van de Western Australian Airways Ltd. is aangehouden, omdat uit aard der zaak eerst op de aanvraag van de Nederlandsche K. L. M. moet worden beslist. Bovendien zoude enkele bepalingen van het K. L. M.-contract een beslissing niet gedoogen. De Loc. van 2 Aug. (blz. 9) geeft bijzonderheden omtrent Cobham's belangwekkende tafelspeech te midden der oud-vliegers te Singapore. De lijn Londen-Rangoon zal in Januari a.s. geopend worden. Londen zal Indië vanuit Londen in acht dagen zijn bereik. In Australië heeft men reeds enkele luchtvaart en Cobham voorspelt dat wij binnen vijf jaren goed georganiseerde route, zoowel voor luchtvaart als vliegmaschinen, zullen hebben van Londen naar Australië. Maar de hoofdzaak is: om dit tot stand te brengen, zich van goed getrainde aviateurs te verzekeren. De Loc. van 2 Aug. (blz. 14) beschrijft Alan Cobham's aankomst in Ned.-Indië; die van 6 Aug. (blz. 25) zijn aankomst te Port Darwin.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Berichten uit Langkat (Oostkust van Sumatra).

In de „Pewarta Soerabaja" van 25 Februari 1926 men een mededeeling vinden over het opgewekt leven van de Mohammedaansche bevolking te Basilam (Langkat), eene plaats, waar dagelijks 2000-tal Mohammedanen zich bezig houden met lezen van den Koran en met het zich bekwaamen in de Islamietische instellingen. De vorst van Langkat is die beweging, welke door de zeer hoog bejaarden Arabier Sjech Abdul Wahab geleid, niet ongenegen. Deze godsdienstleeraar is afkomstig uit het landschap Poeti, dat aan de monding der Rokanrivier (Oostkust van Sumatra) is gelegen, kwam tijdens het leven van den vader van den vorst in Langkat en is tot heden gebleven.

Tal van personen, zoowel van Atjeh, Kedah (Malaka) als uit Mandailing en Menangkabau (Westkust van Sumatra) begeven zich voor godsdienstige doeleinden naar Basilam, alwaar de Sultan van Langkat een stuk grond van eene uitgestrektheid van 1000 bouw ter hunner beschikking heeft gesteld en waarop die lieden kunnen wonen. Onder de ongeveer 2000 in aantal aanwezige personen bevinden zich een 500-tal vrouwen van zeer welgestelden en aanzienlijken maatschappelijken stand, die, gedurende eenige maanden zich bezighouden met het leeren lezen van den Koran. Voorts zijn er vele jongelieden van buiten Langkat afkomstig, die kennis van de Mohammedaansche godsdienstige instellingen wenschen op te doen en die door de ouders van het noodige levensonderhoud worden voorzien. In geval van geldgebrek wordt men door liefdegaven van de anderen wel geholpen. Sjech Abdoel Wahab is eene persoonlijkheid, die weinig geeft om materieel bezit. Hij telt zijne leerlingen bij tienduizendtallen, die overal op Sumatra zijn verspreid en het tot goeden materielen welstand hebben gebracht. Zij zijn het, die hem uit gevoel van erkentelijkheid geldelijke liefdegaven doen toekomen, doch die door den godsdienstleeraar ter beschikking worden gesteld van hen die het noodig hebben en daarvoor in aanmerking komen. Wanneer godsdienstig fanatieke personen zich doen gelden, dan neemt men op tal van plaatsen dikwijls onrustige verwickelingen waar, doch de vorst van Langkat had daarover niet te klagen. Persoonlijk is hij van meening, dat een land rustig en met voorspoed wordt bestuurd, wanneer de godsdienstige aangelegenheden behoorlijk geregeld zijn en geëerbiedigd worden. Het zijn de godsdienstige voorschriften die aan de massa leeren hetgeen goed of slecht is en waardoor elk mensch in evenwicht wordt gehouden. In de laatste 50 jaren heeft men dan ook nooit van onrust in Langkat gehoord, hoewel van de zijde van zekere godsdienstige secten wel werd geageerd, zoodat de Vorst geen bezwaar heeft tegen het voortzetten van de hulp, die ook door zijn vader aan de Beweging te Basilam werd verleend.

Met betrekking tot de communistische beweging in Langkat, mocht de schrijver van het Zelfbestuur vernemen, dat de communistische leerstellingen in dat landschap nog niet met juistheid werden begrepen, doch wel bestond de zekere overtuiging, dat, wanneer die leer gelijke rechten voor alle volksgroepen beoogde en deze werd toegepast ook op den grond, die toestand zou leiden tot een verdringing van de inlandsche bevolking door Chineezers en Japanners. Met het uitspreken van die meening werd niets vijandigs tegen de Chineseesche volksgroep bedoeld, want de werkkraacht der Chineezers wordt in Langkat op hoogen prijs gesteld en kan deze, evenals hun ijver, tot voorbeeld dienen aan de Inlandsche bevolking. Wanneer deze niet bereid blijkt te zijn, dat voorbeeld te volgen, zal zij, bij de toepassing van het beginsel van gelijke uitoefening van de rechten op den grond, steeds in het nadeel blijven. Reeds nu laat de economische toestand der bevolking te wenschen over. Wel is haar toestand in vergelijking met vroeger verbeterd, doch dit is slechts gering. Het schijnt dat de bevolking een materielen welstand niet op hoogen prijs stelt. Eerst wanneer de voedingsmiddelen verbruikt zijn en de nood dringt, gaat zij tot serieuzen arbeid over. Aan kapitaalvorming (zoals de Chinees doet) wordt niet gedacht en zoolang dit het geval is, zal van het verheffen van het volk wel geen sprake kunnen zijn.

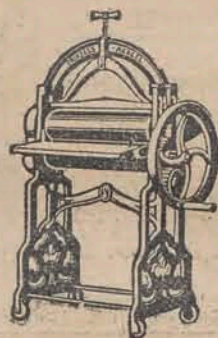
III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Onoordeelkundige actie in China.

II (Slot).

De vraag wat nu eigenlijk het verkeerde is van de opruiming dier oude tradities en dier antieke kunstvoorwerpen, beantwoordt de schrijver met de opmerking, dat het zeer moeilijk zal zijn, deze te vervangen. De European stelt de oude kunstschatten op prijs en verzamelt ze in musea, waar zij de herinneringen aan vroegere dagen kunnen opwekken en tot leermeermateriaal kunnen dienen van de leerende jeugd.

NIJMEGEN

MANGELS-WRINGERS

TAFELMANGELS
GORDIJNSPANNERS

G. F. A. DRIESSEN

LANGE HEZELSTRAAT 54

BRUERSTRAAT 19 naast de kerk

NIJMEGEN

5219

Het beste adres voor alle Huis-houdelijke artikelen en IJzerwaren

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-53

Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b

Telefoon van 9-12 10733

ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

N. N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten

Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

s

Volharding voert tot doel

Adverteer voordurend

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: Wm. Ruys & Zonen - ROTTERDAM 5009

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN; alle voorzien
van draadloze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

Haarlem en Omstreken.

STOEL'S
WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

Comestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL
 Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262
 Zijlweg 22 **OVERVEEN** Telefoon 2095

Les extrêmes se touchent

Een courantdrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de atwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, hetz. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

*Doeltreffende
 reclame vereischt
 groote
 publiciteit*

RIJWIELHANDEL P. J. NASSENSTEIN

BACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG

Verkoop van ALLE merken rijwielen en banden. Moffelen, nikkelen en repareren van rijwielen en motorrijwielen. Reparatiën onder GARANTIE. Stallen en onderhoud van rijwielen.

Doch in China denkt men blijkbaar zoover niet en is men van meening, dat sedert China een republiek is geworden, alles daarmede in overeenstemming moet worden gebracht en gewijzigd.

De schrijver betreurt de vergissing door zoovele Chineezzen begaan in den vorm van de verwoesting der gewijde gebouwen en kunstvoorwerpen, die vereerd werden en is van meening, dat langs dien weg geen vooruitgang van China te verwachten is.

Hij hoopt dan ook, dat andere Gouverneurs en die Chineezzen, die nog het plan mochten hebben in het vandalisme te volharden, daaraan geen gevolg zullen geven, omdat die daden in strijd zijn met de goede oude gewoonten en tot schade strekken van China zelf.

Door eerbiediging van die oude tradities en voorwerpen van vereering zal China niet achteruit gaan en de consideratie der Europeanen niet verliezen.

Gewijde gebouwen en vereerde voorwerpen behoeven aan het land.

Het plegen van vandalisme ten deze is een misdrijf ten opzichte van de Chineesche maatschappij.

De Communistische Beweging te Serang en Omstreken (Bantam, West-Java).

Volgens de gegevens, voorkomende in de „Keng Po”, zou het aantal leden, behoorende tot de Communistische partij te Serang en omstreken, 12.000 bedragen, waaronder 5000 vrouwen en een paar honderdtallen Chineezzen.

Deze laatste staan onder leiding van een Jong-Chinees.

In den nacht van 20 op 21 Februari 1926 hield de wedono van Tjioewas (district Serang) een onderzoek ten huize van den communist Abas, alwaar, zoo meldt men in de „Pewartja Soerabaja” van den 27en dier maand, een aantal bescheiden in beslag werd genomen en Abas persoonlijk ten politiekantore aangehouden.

Tegelijkertijd werden ook zijne partijgenooten Kamid en Tibine, na huisonderzoek, ter beschikking van de politie gesteld en nam deze, uit de gevonden gegevens, kennis van het aantal leden der communistische partij ter plaatse.

Een 54-tal communisten werden diensgevolge naar het politiekantoor gebracht.

Op de vraag wie hun leider was, kreeg de politie slechts ten antwoord, dat de communistische leerstellingen te Serang het meest waren verspreid.

Ook op het landgoed Tjioemas werden 8 communisten in hechtenis gesteld.

Zij werden verdacht van in het geheim te vergaderen onder leiding van een handelaar op de pasar te Tjioemas en door het landgerecht met 5 dagen inhechtenisname gestraft.

De politie kon de bewijzen leveren van het houden eener geheime propagandavergadering, doch de beklagden beweerden, dat zij te zamen waren gekomen op de markt, niet om eene geheime vergadering te houden, doch, zooals gewoonlijk, om levensmiddelen in te koopren, bij welke gelegenheid men de communistische leerstellingen besprak.

Op spionberichten werden zij daarna in arrest gesteld.

Acht personen uit de kampong Taktakan (district Serang) werden ten politiekantore gebracht wegens weigering hunne belastinggelden, w.o. die wegens heerendiensten, te voldoen.

Zij behoorden tot de communistische partij en werden bij volharding bedreigd met in arrest stelling of met inbeslagname hunner goederen.

Zes der aangehouden werden in vrijheid gesteld, aangezien de familieleden het verschuldigde betaalden na hunne goederen in het pandhuis te hebben gebracht, doch de 2 anderen moesten, wegens onvermogen, de straf ondergaan.

De verslaggever vestigt hierbij de aandacht op het feit, dat de bewoners van de kampong Taktakan in werkelijke moessonmoeilijkheden verkeerden en diensgevolge verplicht zijn uit te zwermen.

De niet-betaling der heerendienstbelasting kan daardoor worden opgehelderd.

De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat het bestuur van die uitzwerming geen kennis heeft gedragen, doch wellicht wil het na kennisname van het bovenstaande zich daaraan laten gelegen liggen en niet te veel aandacht schenken aan het feit, of iemand al dan niet tot de partij der communisten behoort.

Wanneer U zich in DEN HAAG vestigt

laat dan Uw Koffers, Reisartikelen vakkundig nazien en repareren bij
WILH. TOONEN - DEN HAAG
 3 GOUDSBLOEMLAAN t/o Postk. - TEL. 36361
 Speciaalhuis in alle soorten Hondenartikelen, Hondenbrood, Geneesmiddelen.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht

Jacht op groot wild in Ned. Oost-Indië.

Bij de uitgevers W. J. Thieme en Co. te Zutphen verschenen: Jacht op groot wild in Ned. Oost-Indië verhalen uit verre wildernissen, door J. C. Brassac, Officier O.-I. leger. Als de schr. — die we kunnen vergelijken met bekende jagers als wijlen de H.H. La Boer en Ch. te Mechelen — in zijn voorwoord zegt, de literatuur over het door hem behandelde onderwerp wat ons indië betreft schaars is, kan hem worden toegegeven; een speciaal aan de jacht gewijd boek bestond tot heden zelfs in het geheel niet. Werk, dat in die leemte voorziet, is in aangenamen onderhoudenden trant geschreven, hoewel hier en daar de toon wel wat te populair schijnt; de druk is van treffelijk en de begeleidende platen zijn goed uitgevoerd. De inhoud van het uit 262 blz. bestaande boek omvat hoofdstukken gewijd aan de jacht op olifanten, rhinocerossen, krokodillen, koningstijgers, reuzenslangen, bantengs, kasuarissen en zeldzaam wild.

De geschiedenis der R.K. Missie in Amboina.

Bij de N. V. Dekker & v. d. Vegt en J. W. van Leeuwen te Utrecht en Nijmegen is dezer dagen een boekje uitgekomen, getiteld: De geschiedenis der R.K. Missie in Amboina vanaf haar stichting door den Franciscus Xaverius tot haar vernietiging door den O.-I. Compagnie. Volgens de oudste gedrukte gegevens en een groot aantal onuitgegeven documenten samengesteld door C. Wessels S.J.

Hoewel uit den titel reeds voldoende de strekking van dit boek blijkt, verdient de hoogst belangrijke inhoud ongetwijfeld een nadere bespreking; we hopen in de gelegenheid te worden gesteld, die in een volgende Nrs. van dit blad te kunnen geven.

De Indische Loods.

Het Nr. van 13 Aug. bevat o.m. Notities over de maatschappij. XXI: P. E. B. in den Volksraad, de Wachter. — Ambachtsonderwijs, door W. — Scheiding in den Islam. — Bestuursstactiek (vervolgd). — De geest van het Indo-Europeesch Verbond.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned. Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 7 (14 Aug.). Kinproducenten versterkt Uwen band! door C. M. P. d'Ailly. — De rubbervooruitzichten. — Invoer van kwartels ter bestrijding van schadelijke insecten. Houtproductie en houthandel van Ned.-Indië.

De Indische Mercurus.

No. 17 (15 Sept.). De invloed van het landbouwonderwijs op den landbouw in Tropisch Nederland 1876—1926. Rede, uitgesproken bij het halve eeuwfeest van het Rijkslandbouwonderwijs op 15 Sept. 1926, door J. Sibinga Mulder. — Onderzoek van Surinaamse hout (Een belangrijke publicatie; uitzending van Pfeiffer als adviseur naar Suriname). — De ontwikkeling van de rijstcultuur in de Verenigde Staten van Amerika gedurende de laatste eeuw. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijkse berichten. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniale Instituut geeft recente literatuur over economische ken, arbeidsvraagstukken, nijverheid en brandstoffen.

Economisch Statistische Berichten.

In het Nr. van 15 Sept. eene beschouwing van J. J. Schrieke, getiteld welvaartspolitiek in Nederlandsch-Indië onder het bewind van Gouverneur-Generaal Mr. D. Fock. Schrijver, Regeeringsgemachtigde den Volksraad, stelt zich op een zuiver objectief standpunt wanneer hij een overzicht geeft van de door de Landvoogd aanvankelijk scherp doorgevoerde bezuinigingen gepaard met hoog opgevoerde belastingen, die gevolgd door een tijdvak waarin, als gevolg van het stelde financieel evenwicht, meer aandacht kon worden geschonken aan maatschappelijke, culturele en economische vraagstukken.

Hetzelfde Nr. bevat aantekeningen over het Nederlandsche en het vreemde kapitaal ter Sumatra's Oostkust, naar aanleiding van het jongste jaarverslag Handelsvereniging te Medan.

De Indische Post.

In de rubriek „Onze meening” wordt nogmaals aandacht er op gevestigd dat Ned.-Indië voor het belangrijke internationale luchtvaartvraagstuk

GEOPEND
MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPSALON
 MASSAGE - MANICURE - PEDICURE
PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
 SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
 INGERICHT
 Bestaat ruim 25 jaar
 DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

steeds zoo lauw blijft; schr. hoopt op den nieuwen gouverneur-generaal, in samenwerking met den nieuwen minister van koloniën. — „Politicus” geeft een Haagschen brief over de behandeling der Ind. begroeting in de Eerste Kamer. — Onder het opschrift Padang Pandjang schrijft Dr. S. W. Visser nog een en ander over de door hem persoonlijk waargenomen verwoestingen, aangericht tengevoelge der aardbevingen op Sumatra's Westkust.

Inter-Ocean.

De rijk geïllustreerde Juli-afl. bevat o.m. een artikel van G. G. van der Kop, getiteld: „The clash of colour”, het vervolg van Djembatan's beschouwing over de op Java beoefende industrieën, een bijdrage van A. Somerville over Tibet en een van F. F. Cooray over het oude Malacca, voorheen in Nederlandsch bezit. Dan nog een reeks afbeeldingen naar foto's van M. Vervoort met betrekking op warongs op Java en eenige mooie kiekjes van Sumatra's Westkust.

Zending- en Missie-periodieken.

Annalen Missiehuis Roosendaal. Sept. '26. De Doesoens (Dajaks) op Noord-Borneo, Huwelijksgebruiken, door Fr. J. Staal. — De Missie van Penampang in Noord-Borneo, door Fr. A. Verhoeven. **Geïllustreerd Zendingsblad.** Aug. Sept. '26. Iets over de Padangsche Bovenlanden, door H. J. Eggink. **Zendingstijdschrift „De Opwekker”,** Juli '26. Kanttekeningen op de Inlandsche pers, door Dr. H. Kraemer. — De Chinesee doodenverering, door L. Tiemersma. — Dr. N. Adriani herdacht. — Het zendingswerk onder de inheemsche vrouwen en meisjes (vervolg). **Berichten uit de Heidenwereld.** Sept. Oet. '26. Jaarverslag Suriname-Zending, door W. Burkhard. — De Paramakener-gemeenten aan de Marowijne, door Br. G. Freytag (slot).

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 13 (15 Sept.). Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff, gouverneur-generaal van Ned.-Indië (met portret). — Een ander uit Java's verre verleden (vervolg), door L. De koloniën in penseel. V. De stad Batavia, door G. M. — Het vraagstuk van Java's bevolkingsaanwas (vervolg), door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — De C. Hoofft der Stoomvaart-Maatschappij „Nederland”.

Le crédit populaire, agricole et commercial aux Indes Néerlandaises, par Y. Henry. (Bull. Econ. Indochine 29, 177, bl. 69, 1926). Uitvoerige studie met kaart, grafieken en tabellen (genoemd in *Ind. Merc.* 15 Sept.).

Overzicht van den invoer van enkele artikelen in de Oostengewesten gedurende 1925 (slot). (Korte Berichten, 13 Aug. '26).
 De handel in copra (slot), door H. van Eeghen (In- en Uitvoer, 13 Sept. '26).

Handel en bedrijf in Borneo's Zuidoost-Afdeeling, door Dr. R. Broersma. (Tijdschr. voor Econ. Geografie, 15 Sept. '26).
 Recht en rechtsbedeeling in Nederlandsch-Indië. Handleiding bij de beoefening van het Nederlandsch-Indische privaet- en strafrecht, door Mr. G. André de la Porte, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden. (S-Gravenhage, Gebr. Belinfante).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1926, No. 33. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chineesche pers over de maand Juli 1926. Samengesteld door het Bureau voor Chinesee Zaken. (Welfevreden, 't Kasloot van Aemstel).

De derde Landvoogd van Indië (Laurens Reael), door S. Kalf. (De Ind. Verlofganger, 17 Sept. '26.)

BOEKAANKONDIGING.

De Directie van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij voor Nederland en Koloniën bood het Hoofd-bureau dezer vereniging aan een met tal van afbeeldingen versierd boekwerk: Nederland's grootste beelden van uit de lucht. De redactie is van Jhr. Jan Kalf, de uitgave van G. Kolff en Co., Batavia, Weltevreden, Leiden.
 „Waarom een klein land groot kon zijn” is het goed door gebrek aan plaatsruimte is deze rubriek sterk bekort in dit Nr.

Apotheek M. L. ADAMA
 Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366
 Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
 Verbandstoffen en Ziektenverplegingsartikelen.
 MINERALE WATEREN 5143
 Binnen- en Buitenlandsche
 Verpakte Geneesmiddelen

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt vraagt dan eens prijsopgaaf voor **ALLE Electricische Artikelen** aan bij: 5083

K. C. CREMER Willem de Zwijgerlaan Den Haag
 Telefoon 54325

gekozen motto waaronder deze prachtige uitgave is verschenen.
 Het voorwoord is van den (vorigen) Voorzitter van den Raad van Ministers, H. Colijn, de inleiding van den Voorzitter van den Ondernemersraad voor Nederl.-Indië, Prof. Mr. M. W. F. Treub.

Suriname.

Onlangs namen wij uit „De West” mededeelingen over betreffende de in Suriname gevestigde Vruchtenmaatschappij „Surinaam”. Die mededeelingen waren zeer optimistisch en wettigden de verwachting dat de onderneming zaakkundig was opgezet en goed marcheerde.

In „Suriname” van 3 Augustus vinden wij nu een ingezonden stuk, onder het hoofd „Sinaasappel-export”, waarin een zeer afkeurend oordeel wordt uitgesproken over de verschepping der vruchten:

„Dagen lang — aldus de schrijver — voor de aankomst van de Nickerie kon men geregeld geheele bootsladingen sinaasappelen aan den Waterkant zien, die door deze Mij. waren opgekocht.

Menigmaal hebben wij ons afgevraagd, wat men er toch aan had dergelijke grasgroene vruchten te plukken, aangezien in een zoodanigen staat geen koopers ervoor zouden worden gevonden. Toen bleek het ons dat het de Vruchten-mij. Surinaam was, die dit groen en daardoor vrijwel saploos fruit opkocht om te worden verscheept naar Europa. Of deze vruchten met de noodige zorg geplukt en verder behandeld waren, scheen er niet op aan te komen. Alles wat aangevoerd werd, was welkom, hoe meer hoe liever. Ongesorteerd werden de vruchten voorts in kratten geladen en gereed gehouden. Vrijdag nam de „Nickerie” dat vrachtje mee.

Indien men nagaat met welk een zorg het behandelingsproces plaats vond bij het export van sinaasappelen onder leiding van Prof. Stahel, van het oogeblik van het plukken af tot en met de verpakking toe, dan vraagt men zich onwillekeurig af wat er terecht komen kan van de verschepping van de Vruchten Mij., die maar eenvoudig exporteerde wat zij te exporteerden vond. Het antwoord is gemakkelijk te geven: Niets, althans niet veel en het feit dat de kwaliteit van de vruchten bovendien alles te wenschen overlaat, zal er niet toe bijdragen om den indruk welke men in Nederland van den Surinaamschen sinaasappel verkrijgt, gunstig te doen zijn. Integendeel: wij vreezen, dat, wordt op deze wijze voortgegaan, een nieuwe reden wordt geschapen om weinig vertrouwen te stellen in een geregeld goed export van fruit uit Suriname. De eenigszins gunstige reputatie die thans in Nederland de Surinaamsche sinaasappel heeft, wordt op deze wijze bedorven en de vrij goede naam van onzen sinaasappel-export gaat ten slotte geheel verloren. Wij hebben daarom gemeend reeds nu een ernstig waarschuwend stem te moeten doen hooren tegen de wijze, waarop de Mij. „Surinaam” hare sinaasappelenverscheppingen gereedmaakt. De zaak is van veel te groot belang voor het land om een en ander lijdelijk te blijven aanzien, of anders dan zij zich in werkelijkheid toedraagt, voor te dragen.”

De schrijver eindigt zijn waarschuwend artikel aldus: „Wij vertrouwen dan ook dat het Bestuur in deze de noodige stappen zal doen ter voorkoming, dat Suriname weer het slachtoffer wordt van een dergelijk bedrijf... „Het bestuur heeft gepoogd den vruchtenexport te doen slagen; het mag niet lijdelijk toezien dat zij op onverantwoordelijke wijze onmogelijk wordt gemaakt.”

Uit „Suriname” van 13 Augustus het volgende bericht: „De Britsche Consul te dezer stede, de heer W. L. Kissack, ontving van zijn Regeering de opdracht om het Consulaat hier op te heffen. Naar aanleiding hiervan heeft de heer K. aan het Bestuur kennis gegeven dat hij aftreedt als Engelsche Consul”.....

Het wil ons voorkomen dat ook op andere wijze aan onze Regeering kennis zal zijn gegeven van de opheffing van het Consulaat. De opheffing zal in verband staan met het ophouden van de Britsch-Indische immigratie. De Consul was tevens „protector of immigrants.”

De heer H. G. Brandon — wiens belangrijk artikel „Het Suriname vraagstuk” in „De West-Indische Gids” van Februari 1925 onze lezers zich zullen herinneren — heeft het volgend schrijven gericht tot den Voorzitter der Koloniale Staten:

„Ik heb de eer Uweledelgestrenge beleefd te verzoeken aan de Kol. Staten van Suriname te willen mede-

UW ADRES
 VOOR
Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen
 IS 5183
Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.
JACOB VAN CAMPENPLEIN 12
DEN HAAG - TELEF. 35212
FILIAAL: ASTERSTRAAT 107
TELEFOON 36308

A. SCHRÖDER & CO
GROENMARKT 25, 26, 28
'S-GRAVENHAGE - TEL. 16173
 5176

Bezoekt onze speciale
KINDERAFDEELING
GEGARNEERDE WIEGEN,
LUIERMANDEN, KINDER-
LEDIKANTEN, AANKLEED-
COMMODOES, KINDERBADEN
BABY-WEEGSCHALEN,
LOOPHEKKEN ENZ. ENZ.
LIFT 2e ETAGE

BURGERS' FOTOHANDEL
 STEENSTRAAT 84 'S. ARNHEM.
 EN GROS EN DETAIL
Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uittrek, voor platen en film packs, hooglijf gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.
Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uittrek, voor platen en film packs, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.
Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.
Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.
Film pack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.
Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.
Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.
Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.
Metaal Stativen, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk. alle prima koper.
Ledertasschen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.
 Verder AGFA Filmpaks en Rollfilms, etc.
 Condities: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.
 Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.
 Bij Engrosafname reductie. 5075

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS
Nic. Tulpstraat 63 Den Haag
 ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
 TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN: 5081
 H. Zol. en Hakk. f 2.25 | D. Zol. en Hakk. f 1.50
 Heeren Zolen. . . f 1.50 | Dames Zolen. . . f 1.10
 Heeren Hakken . f 0.75 | Dames Hakken. . f 0.40
 Kinderwerk naargrootte | Gen. werk f 0.50 hooger
63 NICOLAAS TULPSTRAAT 63

MEVR. JOH. VAN DER WISSEL
BERKENBOSCHBLOKSTRAAT 11
DEN HAAG
LEERARES PIANO- EN
ENSEMBLESPEL
 SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

Willem v. d. Waals
 HEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMAN JACOB
 IEPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon 31168
 GEVESVIGD SEDERT 1916 5078
 VOLGENS DE MEEST MODERNE EISCHEN INGERICHTE
Heeren Kapsalon
 Groote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELEN
 tegen zeer concurrerende prijzen

MEVR. D. M. VON LÜTZOW-BOUSCHE
 PIANO-LEERARES
 Onderwijs- en Solo-Diploma's van het Kon.
 Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage
THOMSONPLEIN 28 -- DEN HAAG
 TELEFOON 31342 5268

...olie-tankbooten zal worden uitgebreid, die nu in aanbouw zijn. Ongeveer 10 October vertrekt uit Holland de nieuwe tanker *Matilde*, en eind October twee andere, de *Frasca* en de *Lucita*. (A. d. C.)

Postdirecteur.
 Als opvolger van den overleden heer De Haseth is tot postdirecteur benoemd de heer P. T. S. Krafft.

Vereeniging „Suriname“.
 Op initiatief van den heer J. I. Henssen, gepensionerd hoofdagent van politie van Suriname, die een vereenigingsman is en den heer V. A. G. Braam, voormalig oud politie- en vereenigingsman, is hier Zaterdagavond 31 Juli j.l. in een bijeenkomst van Surinamers en andere genoodigden de Vereeniging „Suriname“ tot stand gekomen.

Deze vereeniging bevordert de sociale belangen der Surinamers en staat in geen enkel verband met eenige godsdienstige richting of gezindheid, en zal haar doel bereiken alléén langs den wettigen weg. Het doel van de vereeniging zal precies hetzelfde wezen als dat van de vereeniging „Suriname“ in Nederland, om de belangen van de leden en van Suriname in Suriname te behartigen. De vereeniging zal bestaan uit Surinamers en niet-Surinamers als leden worden aangenomen. Het bestuur is samengesteld: t. w. voorzitter J. I. Henssen, bestuursleden H. Klein, G. Breeveld, M. Niekooop en A. Nagle. (A. d. C.)

Dienstreis.
 De heer Augustus is de gouverneur op dienstreis naar de West-Indische eilanden vertrokken.

Miniaturas.
 Voor het eerst kwam ons een aflevering van *Miniaturas*, de Curaçaosche „Wereldkroniek“, onder de redactie van wel de mrs. 9 en 10. Wij zagen actuele kiekjes van de inwijding van de tennisbaan „Welgelegen“, de inwijding van het Wilhelminadok, het bezoek van de koninklijke familie aan de Aardig is een kleine historische bijdrage over de inwijding van de K. C. Sassen en de bloedige gebeurtenissen van 1871.

Uit den Verrren Vreemde.

Duitschland, China en de Volkenbond.

De 10e September is voor hen, die in de toekomst van de Volkenbond gelooven, een dag van betekenis en belang geweest. Duitschland is als lid in den Volkenbond opgenomen. De kracht en macht van deze volkenbondorganisatie, wier hoofddoel is vrede op aarde te brengen, hebben hierdoor in sterke mate gewonnen. Het doel de wereld is dat een blijde boodschap geeft, dat de wereld hierna niets afdoen. Wij beschouwen dit resultaat bereikte inderdaad als een zeer belangrijke schrede in de goede richting. Maar wij vraden het hoofd koel te houden.

De toelating van Duitschland is veel te doen geweest niet omdat men het Duitse Rijk geen plaats wilde toekennen, doch wel doordien het Duitse Rijk tot den V.B. afhankelijk had gemaakt van de toelating dan ook een permanenten zetel te krijgen in den Raad van den V.B. Daarin hadden Frankrijk, Engeland, Italië en Japan een permanenten zetel, de Verenigde Staten hadden 6 mogendheden een lossen — voor de toekomst bestemd — zetel. Een niet-permanente zetel was o.a. bezet door Spanje, een door Brazilië, deze zetel nu, als Duitschland een permanenten zetel te krijgen, willen wij er ook een hebben, anders zou wij heelmaal voor den V.B. Met een dergelijke eis kwam ook China aan, alsmede Polen, dat alleen vroeg om een zetel, dien 't nog niet had gekregen. Het is dadelijk om een permanenten zetel, tot nu toe alleen toegedacht aan de toonaangevende groote mogendheden.

Over de toelating van Duitschland is in de toekomst van de Volkenbond gelooven, een dag van betekenis en belang geweest. Duitschland is als lid in den Volkenbond opgenomen. De kracht en macht van deze volkenbondorganisatie, wier hoofddoel is vrede op aarde te brengen, hebben hierdoor in sterke mate gewonnen. Het doel de wereld is dat een blijde boodschap geeft, dat de wereld hierna niets afdoen. Wij beschouwen dit resultaat bereikte inderdaad als een zeer belangrijke schrede in de goede richting. Maar wij vraden het hoofd koel te houden.

Spanje hun lidmaatschap van den V.B. opgezegd, zoodat het instituut der verlengbare tijdelijke zetels voor hen geen reden van bestaan meer had. Polen werd er nu alleen mee begunstigd.

Duitschland's toetreden leidde dus tot het bedanken van Spanje en Brazilië, tot het instellen van semi-permanente zetels tegen den wensch van den V.B. in, tot het toegeven aan het zelfgenoegzame drijven van Polen.

Maar het heeft nog meer gekost. Bestond het aantal niet-permanente zetels van den Raad oorspronkelijk uit 4, dit was, tegen den wensch van de voormalige neutralen, in 't bijzonder tegen dien van kleine staten, later al tot 6 uitgebreid, en het werd nu, om toe te geven aan pretentiën uit verschillende hoeken, nader uitgebreid tot 9. Hiertegen was bezwaar geopperd door Nederland (Mr. Jhr. Loudon), die ook de opvatting van andere staten vertolkte. Men beruste omdat toegeven alleen de aspiratiën kon bevredigen van staten, die anders niet schroomden het bestaan van den V.B. in gevaar te brengen. Ook hiermede is de Duitse toetreding dus betaald.

En wat is nu gebeurd?
 Nederland heeft zich zelf een van de zetels zien toewijzen.

Ook China heeft een zetel. Elk jaar zal 1/3 aftreden, wie dan zijn beurt gehad heeft maakt plaats voor een ander — behoudens het geval Polen. — De stemming van den V.B. heeft aangewezen met zitting voor 3 jaar Polen, Chili en Roemenië, voor 2 jaar. Nederland, Columbia en China, voor 1 jaar België, Tsjecho Slowakije en San Salvador.

Met deze op 16 Sept. volbrachte verkiezing kan eigenlijk eerst het scherm vallen voor het bedrijf: de toelating van Duitschland tot den V.B.

Tusschen dien 10en en dien 16en September speelden zich, aan de andere zijde van het groote Europeesch-Aziatische vasteland, binnen het gebied van een V.B.-lid, tooneelen af, die in flagranten strijd lijken met wat als de geest van den V.B. te Genève beklonken werd. In diezelfde dagen wisselden Chineesche en Britsche kanonnen granaten binnen 't Rijk van het Midden, dat lid van den V.B. is en waaraan juist met 29 van 49 uitgebrachte stemmen een plaats in den V. B.-Raad werd toegewezen.

Laat ons even, heel in 't kort weergeven hoe de verhoudingen in China waren tijdens de mooie dagen van Genève. Z.-China heeft een eigen regering in Kanton, die zich als in oorlog beschouwt met de regering in N.-China, welke laatste haar zetel in Peking heeft en door de buitenwereld, dus ook door den Volkenbond, als de eigenlijke eenige erkende regering van de Chineesche republiek wordt aangemerkt. De Zuidelijken zijn sedert geruimen tijd in ernstig conflict met de Engelschen, wier wereldhaven Hongkong naaste buur van Kanton is. Het leger der Zuidelijken heeft in den laatsten tijd groote vorderingen gemaakt en is noordwaarts opgerukt tot aan de Jang tse kiang, waar het zich meester heeft gemaakt van de drielingstad: Hankou-Hanyang-Woetsjang. Bij die rivier staan de Chineesche legers dus tegenover elkander en zijn er slaags. Maar die breede, diepe rivier wordt door buitenlandse schepen druk bevaren, en nu zijn er Britsche schepen in de klem gekomen en in beslag genomen door een generaal van de Noordelijken. Er is om gevochten, dooden en gewonden zijn te betreuren. Engeland heeft zodoende klappen gekregen en uitgedeeld zowol in en bij Kanton, als op de Jang tse kiang.

De minister van buitenlandsche zaken van de revolutionaire Z. regering te Kanton protesteerde tegen de ontschepping van Br. mariniers op pieren te Kanton, een aanval in feite. Eerder had hij reeds geprotesteerd tegen het optreden van Br. kanonneerbooten in den riviermond.

Op de Jang tse kiang leidde een geschil, dat aanvankelijk van weinig belang was, ertoe dat generaal Jang Sen van de Noordelijken twee Britsche vaartuigen met hun bemanning in beslag nam. Het Br. oorlogsvaartuig *Widgeon* en het s.s. *Kaiwo*, met mariniers, gingen de rivier op. Onderhandelingen gaven geen uitkomst. Toen is de strijd begonnen; 5 van de 6 gevangen gehouden Engelschen werden bevrijd, de 6e verdronk, aan boord der Br. schepen waren 7 gesneuvelden. De 2 schepen bleven in handen van Jang sen.

De stad Wan sjen, waar deze gebeurtenissen zich afspeelden, werd door een Br. oorlogsschip gebombardeerd. Van den wal werd op meerdere punten op vreemde schepen geschoten.

De Ct. der Br. marine in de Chineesche wateren, vice-admiraal A. Sinclair is met den kruiser *Hawkins* de Jang tse kiang opgevaaren. 11 September las men: De kruisers *Carysfort*, *Castor* en *Darthon* vertrekken naar China

IN DECEMBER DEZES JAARS ZAL VERSCHIJNEN
ART, RELIGION AND CLOTHES
 a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massenet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music.
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Event.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-Time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion
9. Schumann: A German	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek, gedrukt op goed papier en keurig gebonden zal slechts bij intekening uitgegeven worden. Men gelieve zoo spoedig mogelijk inschrijvingen te zenden aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad“, Nobelstraat 20, Den Haag. De prijs zal zijn f 4.50.

Wanneer U
PERIODIEKEN
 wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor
goede en tijdige aflevering
 zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de
Administratie en Expeditie
 Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt
N.V. Drukkerij Ten Hagen
 Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

...den van O. en W., eet steeds
KLINK'S FIJNE BELEGDE
ROODJES } PEKELVLEESCH
 } ROASTBEEF
 } HAM, ENZ.
 W. F. KLINK,
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd.

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

WAAROM

is het adres voor alle Repatrieerenden bij ons?

OMDAT

onze Meubelen in onze EIGEN fabriek worden vervaardigd en wij dus ALLES garanderen en UITERST billijke prijzen berekenen. Aanbev.

GEBS. J. & A. JUNGSLÄGER
JAN HENDRIKSTRAAT 19 - DEN HAAG

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
VAN W. JINNEMÉE & ZONEN te 's-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

WARMWATER
Gratis G.E.B. warmwater-installatie
INLICHTINGEN:
M. A. VROLIJK
Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE
Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„.... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”
Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.
„.... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”
Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

KULK & KRAMER COPIËER-INRICHTING
Kantoormachines en Meubelen REPARATIE-INRICHTING
PAPESTR. 1b. TEL. 11701 **REIS-SCHRIJFMACHINES**
DEN HAAG 5158 Remington Portable, Corona, Erika, Senta
Verzending naar Indië onder garantie.

ter aflossing van andere schepen. Als de toestand 't noodig maakt, zullen de af te lossen schepen echter ook in China blijven.

Terwijl wij dit schrijven, komt een bericht over de eindelijke uitlevering van de twee zoo lang door Jang sen vastgehouden schepen. Het moge waar zijn. Maar intusschen blijft niet alleen in het Kantonsche een toestand voortduren, die moeilijk te rijmen is met Volkenbonds verhoudingen, maar eveneens op de Jang tse kiang.

Wij weten wel dat er ook Amerikaansche, Russische, Fransche en Japansche klanken aangeslagen worden, ook weten wij natuurlijk, dat in een land waar binnenlandsche oorlog woedt, met deze omstandigheid rekening te houden is, doch de regering, die lid is van den V.B., die een plaats vraagt en krijgt in den Raad van den V.B., die regering mag toch door een ander lid van den V.B. niet beschouwd en behandeld worden als niet bestaand, als niet erkend. Is het te rijmen, dat Engeland zich gerechtigd acht in China maatregelen te nemen, welke overal elders oorlogsdaden zouden heeten, en zulks omdat ten opzichte van de Chineesche regering de maatregelen niet zijn toe te passen in de artt. 11 en 12 van het V.B. statuut uitdrukkelijk voorgeschreven? Ja, omdat men eigenlijk niet weet wie de Chineesche regering is. Is dit te rijmen met de toewijzing terzelfdertijd door den V.B. van een vertrouwenspositie in den Raad aan diezelfde regering van China?

Zijn ook hierbij niet voor zooveel de ooren en de oogen gesloten, dat daarvoor mede iets in mindering moet worden gebracht als men de winst boekt van Duitschland's eindelijke opname in den V.B.?

Hierop is, meenen wij, de aandacht elders niet gevestigd, toch is, voor wie de werkelijkheid wil zien zooals zij is, dit terzijde zetten van het V.B.-statuut een treurig verschijnsel. Leden van den V.B. wisselden granaten, zonder dat de V.B. tusschen beiden vermocht te komen; zelfs schonk de V.B. aan een dezer leden onder die omstandigheden een zetel in den Raad van den V.B., waarin de ander al houder van een permanenten zetel is.

Ingezonden.

Den Haag, 19 September 1926.
Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad, Den Haag.

De Poenale Sanctie.

Het denkbeeld van Uwe redactie om de beteekenis van de veel gehoorde woorden „poenale sanctie” meer algemeen bekend te maken is toe te juichen, maar dan behoort een dergelijke verklaring ook allereerst juist te zijn en begrijpelijk voor hen, voor wie de verklaring bestemd is.

Wanneer men mij zou vragen wat p. s. beteekent, zou ik ongeveer het volgende willen zeggen:

De werkcontracten, zooals die in de groote cultures in Indië op basis der koelie-ordonnanties gesloten werden, zouden geheel van civiel-rechterlijken aard zijn (zoodat een der partijen, die het contract niet nakomt, de andere voor den civielen rechter om schadevergoeding zou kunnen aanspreken), ware het niet, dat hierdoor de arbeidszekerheid van het bedrijf ernstig in gevaar zou komen. Om dit te begrijpen heeft men in de koelie-ordonnanties bepaald, dat tegen niet-nakoming der civiele verbintenissen straf (vrijheidsstraf) kan worden opgelegd in sommige gevallen, en dit sanctionneeren van straf (Latijn: poena) wordt poenale sanctie genoemd.

Hoogachtend,
M. J. LUSINK.

Wij zijn den Heer L. zeer erkentelijk voor deze aanvulling, tevens verbetering, van het in het vorig Nr. verschenen stukje over de „P. S.” Red. K. W.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Groningen en Ommelanden.

IN MEMORIAM JOH. BOERSMA.

Heden ontvingen wij bericht van het overlijden van onzen Voorzitter den heer Joh. Boersma, in den ouderdom van 59 jaren.

A. RIETVELD

Mr. TIMMERMAN EN EMBALLEER

Emballeeren van Schilderijen en Kunstvoorwerpen. Verzending door geheel Europa

Werk- en Bergplaats:
VAN BYLANDTSTRAAT 27-29 - DEN HAAG - TEL. 51

Wat de heer Boersma voor onze afdeling weet, weet ieder, die geregeld onze vergadering bezocht. Een man met scherp doorzicht en warm hart voor onze Vereeniging. Waar het de hartiging der Indische belangen betrof, stond steeds op de bres. Vriendelijk en behulpzaam was, stond hij steeds voor ieder klaar, die hem inlichtingen of hulp verzocht. In onze vergadering zullen wij hem noode missen. Zijn heengaan kent voor onze afdeling een groot verlies, zal hij in onze herinnering blijven voortleven, als groot voorstander van de Indische wereld in Noorden.

Hij ruste in vrede.
Groningen, 16 September 1926.

J. FRANKE,
Secr.-Penning

Het Hoofdbestuur der Vereeniging Oost en sluit zich gaarne aan bij deze waardeerende den van deelneming bij het overlijden van den zitter der afd. Groningen, den heer Joh. Boersma.
Het H.B. voor

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.
HOOFDBESTUUR DER VEREENIGING „OOST EN WEST”.

- R. Zuyderhoff, Voorzitter.
- F. van Peski, Onder-Voorzitter.
- F. H. W. J. R. Logeman, Lid.
- F. H. A. van der Brugh, Secr.-Penning.
- E. Roodhuijzen, Amersfoort.
- G. C. van den Wall Bake, Amsterdam.
- W. C. Clasener, Amsterdam.
- J. C. Baars, Apeldoorn.
- Mr. J. Huges, Arnhem.
- Mevr. de Douair, Jhr. W. C. Clifford Kock, Breugel-Roelofs, Breda.
- Dr. H. H. Zeylstra Fzn., Deventer.
- Mevr. C. van Assen-Sol, Den Haag.
- J. Franke, Groningen.
- H. F. Wagenaar-Reisiger, Haarlem.
- J. A. van Hamel, Leiden.
- F. E. Luitjes, Nijmegen.
- Z. G. Ph. Marcella, Rotterdam.
- H. Somermeijer, Utrecht.

De heer Willem Niestadt, lid van „Oost en West”, voordrachtskunstenaar te 's-Gravenhage, Corneliastraat 56, die met succes een tournee door Indië heeft gemaakt, stelt zich in het a.s. winterseizoen beschikbaar voor het geven van lezingen en voordrachten, w.o. Indische onderwerpen in costuum.

Van de Redactie.
DE K. L. M.

Het winterprogramma 1926/27 van de Koninklijke Maatschappij bepaalt zich uitsluitend tot de exploitatie der luchtlijnen op Londen en Parijs. De dienstregeling is als volgt vastgesteld:

AMSTERDAM—ROTTERDAM—LONDEN v.v.		
10.15	Amsterdam	13.50
10.45	Rotterdam	13.20
11.05	Rotterdam	13.05
13.15	Londen	10.15
AMSTERDAM—ROTTERDAM—PARIJS v.v.		
10.15	Amsterdam	14.05
10.45	Rotterdam	13.35
11.05	Rotterdam	13.20
13.30	Parijs	10.15

De tijden in Nederland zijn uitgedrukt in A. W. T. die in Engeland en Frankrijk in G. W. T.
12.00 A. W. T. = 11.40 G. W. T.

Het passagebedrag van en naar Londen blijft f 48.— naar en van Parijs f 39.50. Retourbiljetten kosten f 90.— en f 79.—.

P. VAN DEN BERGE
Bankastraat 41 Tel. 15587 's-Gravenhage
Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden, Gaskachels, Tuin- en Gaslangen, Lood- en Zinkwerker.
Grote Reparatie-Inrichting

Firma W. H. DE RUITER
Wijnhandel - Gevestigd Anno 1893
te Obrechtstraat 76 - DEN HAAG - Telef. 32581

Bekend en vertrouwd adres voor
GOEDE BELEGEN WIJNEN 528

PRIMA LIKEUREN EN GEDISTILLEERD
BIEREN EN BRONWATEREN

L. DE HOOGH
ASSISTENT-APOTHEKER
voorheen Chef „Eenhoorn-Apotheek te Amsterdam

DROGISTERIJ
Columbusstraat 40 Tel. 34703
'S-GRAVENHAGE 5872

J. BOSMAN - RIJSWIJK
Heerenstraat 35-37 - Tel. R. 234

Behangerij-Stoffeerdery
Complete Meubilerij

Begrotingen kosteloos 5369
Uiterste prijzen. Kwaliteit gegarandeerd

PASSAGIERSLIJSTEN VAN DE K. W.-I. MAIL.
Met verwijzing naar het onder dit opschrift in het n°. 2 Sept. j.l. ingezonden artikel van den heer Fr. Oudschans Dentz, kunnen we uit zeer betrouwbare bron mededeelen, dat de Directie van den Kon. West-Ind. Maildienst aan het door velen uitgesproken verlangen zal voldoen. De namen der Nederl. passagiers, die van haar booten gebruik maken, zullen, evenals vroeger, weder worden gepubliceerd.

- A. C. Schipper, Politieopziener in de residentie Soerabaya, Wemelding.
S. C. Th. van der Paardt, Leeraar bij de H. B. S. te Soerabaya, p/a Mevr. van der Paardt, Prins Mauritslaan 24, Apeldoorn.
H. J. W. Beezhold, Werktuigkundige b/d S.S. en Tramwegen, Nova Zemblastraat 96 I, Amsterdam.
A. Peeters, Politieopziener in de residentie Batavia, Noordstraat 57, Vlissingen.
J. F. Deé, Controleur 1e kl. bij het Binnenlandsch Bestuur in de gewesten buiten Java en Madoera, Heerengracht 51, Leiden.
T. Hof, Onderwijzer der 1e kl. bij het O. E. L. O., Laan van Nieuw Oost-Indië 108, Den Haag.
A. G. W. Jansse, Gediplomeerd hoofdechnisch ambtenaar bij den P. T. T. dienst, Hoogewoerd 43a, Leiden.
J. H. van Dranen, Adjunct-inspecteur der 1ste klasse voor het Volkscredietwezen, Weerdsingel W. Z. 25 bis, Utrecht.
W. Brijnen, Onderwijzer der 1ste klasse bij het O. E. L. O., Maretastraat 13, 's-Gravenhage.
W. G. Huber, Gediplomeerd technisch ambtenaar 2de klasse bij den P. T. T. dienst, Marislaan 8, Bilthoven.
's Lands kas te Batavia; tot 1 October 1926: 2de P. H. J. Vetter, Algemeen ontvanger 1ste klasse van 's Lands Kas te Batavia; tot 1 October 1926 2e Schuytstraat 146, 's-Gravenhage; vanaf 1 October 1926: Suezkade 97, 's-Gravenhage.
Ph. van Veen, Politie-opziener in de residentie Batavia; Gabriël Metsstraat 168, 's-Gravenhage.
P. G. Wagner, Hoofdagent van Politie 1ste klasse in de residentie Batavia; Van Hoornestraat 16, 's-Gravenhage.
H. J. Somer, Leeraar bij de Koningin Emmaschool te Soerabaya; Bezuidenhoutscheweg 369, 's-Gravenhage.
E. Tacoma, Controleur 1ste klasse bij het B. B. op Java en Madoera; Jan van Nassaustraat 121, 's-Gravenhage.
A. Hottinga, Onderwijzer 1e kl. bij het O. E. L. O.; Rochussenstraat 257b, Rotterdam.

VERBETERING.

In het vorig K. W. is bij het stuk „Opbloei” tot ons medegezonden een hinderlijke drukfout ingeslopen, welke wijter vermoedelijk door de meeste lezers reeds stilzwijgend verbeterd is. De naam van den Voorzitter der Vereeniging is niet Zuyderhof — zooals werd afgedrukt — doch Zuyderhoff.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE VERLOFGANGERS:

- H. Verplak, Politieopziener in de residentie Semarang, p/a Pension Moermans, Paulstraat te Nijmegen.
Büttner, Boscharchitect der 1ste klasse bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. p/a H. Büttner, Elfa bij Alsfeld (Hessen).
de Widt, Politieopziener in de residentie Batavia, Tamamasingel 9, Zutphen.
Merr. Ch. A. E. de Widt, geb. Hoorn, Commies bij het Departement van Onderwijs en Eeredienst, Tamamasingel 9, Zutphen.
Labruijere, Politieopziener 1ste klasse in de residentie Besoeki, Van Ostadestraat 362, 's-Gravenhage.
B. M. van Tongerlo, Predikant bij de Protestantische Gemeente te Malang, p/a familie Kerstjens, Eindhoutstraat, Heemstede.

Mutatiestaat van 15 tot 22 September.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

- H. K. Hylkema, Ingenieur bij de Billiton-Mij, Amsterdam, Palestrinastraat 5. f 5.—
C. D. Roscam Abbing, Notaris, Arnhem, Pelsvinkenstraat 5. f 5.—
W. Geesink, Nijmegen, Parkweg 122. f 5.—
D. Ph. Bouman, Hengelo, Deldenerstraat 192. f 5.—
A. Kroese, Hengelo, Wolter ten Catestraat 61. f 5.—
van der Meijden, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Willem de Zwijgerlaan 29. f 10.—
J. E. Siegers, Hoofdbeheerder 's Lands Pandhuizen, Den Haag, Reinkenstraat 39. f 5.—
S. Perwerda, Hoofdadministrateur van „The Habon Tea Compy. Ltd.” te Tandjong-Balei (S. O. K.). f 10.—

- den heer F. de Munnik te Den Haag.
Secretaris Afdeeling Arnhem.
Secretaris Afdeeling Nijmegen.
den heer G. W. Stroink te Enschedé.
Secretaris Afdeeling Den Haag.
den heer W. Meijer te Den Haag.

Afschrijven:

Joh. Boersma, Hoofdredacteur Nieuwsblad van het Noorden, Groningen (overleden).

Adresveranderingen:

- F. Dec, Controleur B.B., van: Donggala naar: Leiden, Heerengracht 51. f 5.—
Sierstra, litt. jur. cand., van: Leeuwarden, Nieuwstad 99 naar: Oegstgeest, villa „Candida”, Prins Hendriklaan 25. f 2.50 (Afd. Leiden).
Hangelbroek, litt. jur. cand., Leiden, van: Koninksweg 36 naar: Jan van Houtkade 8a.
Bergmans, oud-Ingenieur Waterstaat, van: Oostbeek, Julianaweg 6c, naar: Soestdijk, Rembrandtlaan 6. f 5.— (Afd. Amersfoort).
Wolterbeek, Th. J. F. A. Lieferinck, van: Arnhem naar: Oostbeek, Utrechtse Weg 93.
van Gent, oud-Kolonel-Chef Topogr. Dienst N.-I., van: Nijmegen, Staringstraat 11 naar: Den Haag, Sweelinckstraat 61. f 5.—
Tacoma, Controleur 1e kl. B.B., van: Banjoewangi naar: Den Haag, Jan van Nassaustraat 121. f 5.—
F. Dingemans, Resident m.v., van: Amsterdam, „Municipal”, naar: Den Haag, Sweelinckplein 30.
M. M. Raket, Gepens. onderwijzeres O.-I., van: Zutphen, Nieuwstad 87 naar: Den Haag, Irisplein 29.

- Mr. H. J. Matthes, oud-Raadsheer Hooggerechtshof v. N.-I., Den Haag, van: Van Weede v. Dijkveldstraat 52 naar: Frankenstraat 29.
Fred. Oudschans Dentz, W.-I. Ambtenaar m.v., Den Haag, van: Zoutmanstraat 14 naar: Obrechtstraat 163.
C. F. Hoeke, van: Buitenzorg, Gang Edwards 14 naar: Overveen, Julianalaan 110. f 5.— (Afd. Haarlem).
Dr. J. Pilon, van: Ortisei naar: Merano (Italia), Via Roma 84.
G. W. Stroink, oud-Kapitein N.-I. L., Enschedé, van: Renbaanstraat 80 naar: Goolkatenweg 80.
Mr. J. A. Bartelds, Lid Raad v. Justitie te Medan, naar: Den Haag, Groot Hertoginnelaan 188. f 5.—
G. M. Wigman, oud-Hoofd der Posterijen O.-I., van: Bandoeng naar: Zutphen, Markt 42. f 5.—
F. van Gulick, Gepens. Hoofdonderwijzer, van: Semarang naar: Bandoeng, Landraadweg 10.
C. ten Bosch, wd. Gouvernementsarts 1e kl., thans te: Semarang, p/a Volksgezondheidsdienst.
P. A. Emanuel, Controleur B.B., thans te Telok-Betong.
R. G. W. Farret Jentink, 1ste Luit. Infanterie, thans te Malang.
F. H. Sanders, Controleur B.B., van: Kota-Agoeng naar: Weltevreden, Gondangdia Ketjil 20, p/a. Witzenburg.

Snelle Opleiding voor de
Practijk-Diploma's Boekhouden
Speciaal voor Indische
Verlofgangers
Spoedopleiding in 6 à 9 maanden
Twee uur les p. week. Lesgeld f 20,- p. mnd.
J. W. AUDIER Jzn.
Gediplomeerd Accountant
Leeraar M.O. Boekhouden
Achterom 68 Telefoon 16423
(één huis vanaf de Passage)
'S-GRAVENHAGE 5805

CITY-THEATER
Tel. 15854 - Veenestraat 25 - Tel. 15854

Het overweldigend succes van
ERICH von STROHEIM'S
meesterwerk

„Het Jolige Weeuwjtje”
met in de Hoofdrollen de
METRO - STARS

MAE MURRAY en JOHN GILBERT
noodzaakt ons dit
KUNSTFILMWERK te PROLONGEEREN
PLAATSBSPREKEN DRINGEND AANBEVOLEN
OM TELEURSTELLING TE VOORKOMEN !!!
Leest de buitengewone Recenties der Haagsche Pers
COMMENTAAR OVERBODIG !!!

MAX POOL
POSTZEGELHANDEL
KORTE POTEN 25 - DEN HAAG
TELEFOON 16722

VERKOOP
POSTZEGELVEILINGEN 5807

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIJEN :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

F^A A. DE VRIES
 Drogist
Verplegingsartikelen
 Kerkstraat 98 Telefoon 157
 HILVERSUM 5142

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamedrukwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag: S
N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.
STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 2, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gewenscht punt. Personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting, zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit tehuis biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland wonen, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanmeldingen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MELIS.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Aanmeldingen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MELIS.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking met de Vereeniging van Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid verstrekkende als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes-Calisch en L. Kappeijne van de Coppello-Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2-4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en bij den Heer **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ,
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkjes van Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
 No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 " 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
 " 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 " 4. Sarikat-Islam.
 " 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
 " 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 " 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 " 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 " 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 " 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
 No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 " 2. Het Javaansch tooneel.
 " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 " 4. De theecultuur op Java.
 " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 " 6. Een doode taal in Indië.
 " 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
 " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 " 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
 No. 5. Nederlanders in Indië.
 " 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volksredetwezen.
 " 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
 " 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdverleggenwoordigen Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Zeebaboe's en Jonge
beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50752